

Vest-Agder
fylkeskommune
- EN DRIVKRAFT FOR UTVIKLING

SKOLEBRUKSPLAN FOR VEST-AGDERSKOLEN FRAM MOT 2030

MED VEKT PÅ ENDRINGER I KRISTIANSANDSREGIONEN OG LISTER

Høringsnotat og vedtak fattet i Fylkestinget 16.12.2014 og 21.04.2015

INNHALDSFORTEGNELSE

Innholdsfortegnelse	2
Politiske vedtak	3
0. Innledning.....	5
1. Sammendrag.....	6
2. Planprosess.....	8
2.1. Bakgrunn	8
2.2. Arbeidsmetode	9
2.3. Status	10
2.4. Økonomiske rammer.....	13
2.5. Mandat	14
3. Skolebruksplan for Kristiansandsregionen.....	15
3.1. Status 2014-2015.....	15
3.2. Elevtallsutvikling.....	17
3.3. Næringsliv og kompetansebehov.....	19
3.4. Skolebygg og arealer	21
3.5. Utdanningsprogram for naturbruk	23
3.6. Vurderinger og konsekvenser	30
3.7. Forslag til tiltak	32
3.7. Konklusjoner.....	35
4. Skolebruksplan for Lister	36
4.1. Status 2014-2015.....	36
4.2. Elevtallsutvikling.....	41
4.3. Næringsliv og kompetansebehov.....	43
4.4. Skolebygg og arealer	45
4.5. Vurderinger og konsekvenser	46
4.6. Forslag til tiltak	50
4.5. Konklusjoner.....	54
VEDLEGG Saksfremlegg	57

POLITISKE VEDTAK

Skolebruksplan for Vest-Agderskolen fram mot 2030

Fylkestinget har behandlet saken i møte 16.12.2014 sak 63/14

Vedtak

1. Skolestrukturen i Lister organiseres med to selvstendige videregående skoler.
  - Flekkefjord videregående skole med Kvinesdal som tilhørende studiested.
  - Farsund videregående skole (Eilert Sundt) med Lyngdal som tilhørende studiested.

Fylkestinget forutsetter at studiested Farsund vgs. og studiested Flekkefjord vgs. skal være kombinerte skoler.

Fordeling av studieretninger må opp i HKU som egen sak våren 2015. Det gjelder både Kristiansand og Listerregionen.

2. Det etableres ny kombinert skole på Tangvall i Søgne.

Naturbrukstilbudet ved Søgne videregående skole opprettholdes og videreutvikles.

Konkretisering av skolebruksplan for Vest-Agderskolen fram mot 2030

Fylkestinget har behandlet saken i møte 21.04.2015 sak 7/15

Vedtak

1. De to videregående skolene i Lister skal hete Eilert Sundt videregående skole og Flekkefjord videregående skole. Opplæringsstedet i Kvinesdal er en del av Flekkefjord videregående skole og blir hetende Flekkefjord videregående skole studiested Kvinesdal. Opplæringsstedet i Lyngdal er en del av Eilert Sundt videregående skole og heter Eilert Sundt videregående skole studiested Lyngdal.
2. Omorganisering av Lister videregående skole til Eilert Sundt videregående skole og Flekkefjord videregående skole gjennomføres snarest mulig. Studiested Lista fraflyttes når nye lokaliteter er tilgjengelig. Skolen fraflyttes samlet. Tomtearealer, nybygg og renovering av bygg i Lister prioriteres.
3. Byggetrinn 1 for ny skole på Tangvall planlegges og bygges parallelt med ny ungdomsskole i Søgne kommune. Det vurderes om ungdomsskolen og den videregående skolen skal samlokaliseres. Byggetrinn 1 skal gi rom for den delen av opplæringen som skal flyttes til Tangvall. Det vurderes tiltak for å oppgradere dagens lokaler slik at viktige HMS krav blir ivaretatt.

4. Innholdet i fremtidig naturbruksopplæring i Vest-Agder utredes. Det tilrettelegges for praksisarealer ved Søgnetunet og ved andre aktuelle opplæringssteder. Søgnetunets praksisarealer oppgraderes.
5. Byggetrinn 2 på Tangvall ferdigstilles i 2024-2025 når elevtallsveksten gjør at det er behov for utvidelse av elevplasser i Kristiansandsregionen. Skolen bygges for samlet elevtall på 600 elever. Det avsettes tomtearealer i tilknytning til skolen for mulige utvidelser ved økt elevtall i Søgne og Songdalen i senere planperioder.
6. De eksisterende skolene i Kristiansand og Vennesla utvides og tilrettelegges for å kunne ta imot flere elever fra 2025 og utover. Nye klasser skal bidra til å forsterke mangfoldet ved skolene ved at de i større grad får mer robuste tilbud innen både studieforberevende – og yrkesfaglige utdanningstilbud.
7. I planlegging av nye videregående skolebygninger i Vest-Agder, skal det i størst mulig grad legges vekt på at bygninger blir klima- og energinøytrale.
8. Fylkestinget ber HKU vurdere å utrede ett eller flere opplæringssentra for "Samfunnsfaglig viten, innsikt og innlevelse i energi, miljø og klima" – i samarbeid med næringslivet – og i tilknytning til de videregående skolene i Vest-Agder.

0. INNLEDNING

"Barn og unge må få økt sin lærelyst slik at alle gjennomfører et utdanningsløp som gir dem kunnskaper og ferdigheter de trenger for å kunne delta i samfunnet og arbeidslivet på en meningsfull måte. Gjennom å fokusere på tiltak som gir økt lærelyst, trivsel og sosial trygghet vil vi også oppnå bedre skoleresultater og mindre frafall fra videregående skole. Dette vil bidra til å gjøre regionen mer attraktiv å bosette seg i, og vil gjøre regionen mer konkurransedyktig gjennom økt kompetanse" (Regionplan Agder 2020, s17).

Regionplan Agder 2020 understreker også at Agder skal være et godt sted å bo og vokse opp. Innbyggerne skal i stadig større grad sikres gode levekår ved at vi "trekker til oss høyt kvalifisert arbeidskraft" (s. 11) og tar i bruk arbeidskraftreserven. "Både arbeidsliv og utdanningsløp må i større grad inkludere innvandrergupper" (s.12).

"Strategisk plan for videregående opplæring i Vest-Agder 2013-2025" ble drøftet i HKU i mai/juni 2013. Planen har en tydelig målsetting for strukturell og bygningsmessig utvikling: "Vest-Agder har robuste og bærekraftige skoler som bygger på mangfold, samhandling, kompetanse, læringsmiljø og fleksibilitet"

Når en vurderer organisering av skoletilbudet blir det derfor sentralt å imøtekomme de unges ønsker om utdanningsprogram, skape skoler med et inkluderende læringsmiljø og samtidig dekke det lokale næringslivets og samfunnets behov for fremtidig arbeidskraft.

Vest-Agderskolen skal også organiseres slik at den blir en god, stabil og utviklende arbeidsplass for sine ansatte. Små tilbud med få søkere skaper stor usikkerhet om igangsettelse av klasser hvert år, og den usikkerheten dette medfører kan være en slitasjefaktor for ansatte. Ved rekruttering av nye medarbeidere, er det attraktivt å kunne søke seg til større fagmiljøer der faglig fellesskap og erfaringsdeling bidrar til videre kompetanseutvikling.

Sak 14/00217-5 "Hovedstruktur for utforming av skolestruktur i Vest-Agder" ble drøftet i HKU 11.3.2014, og føringene der vil langt på vei kunne legges til grunn også for en mer konkret skolebruksplan (vedlegg 1).

I planen legges det opp til følgende strategi:

"Det igangsettes et arbeid med å utvikle en skolebruksplan som bygger på målet om å utvikle robuste, fleksible, bygningsmessige gode og bærekraftige skoler. Dette innbefatter analyse av arealbehov og bygningsmassens status, demografiske utfordringer i regionene, elevtall på enheter og utdanningsprogram, driftsutgifter per elev, ulike skoletyper og størrelser samt en generell vurdering av skole- og tilbudsstruktur i forhold til økonomi."

Dersom vedtak innebærer til at det blir færre opplæringssteder i Vest-Agderskolen, vil skoleeier sikre at dette ikke fører til oppsigelse av ansatte.

1. SAMMENDRAG

Høringsnotatet "Skolebruksplan for Vest-Agder fylkeskommune fram mot 2030" omhandler forhold knyttet til:

- Elevtallsveksten i Kristiansandsregionen som kommer fra 2022
- Nødvendige endringer med hensyn til struktur og bygg ved Søgne videregående skole.
- Naturbruksopplæringen
- Behovet for strukturendringer ved Lister videregående skole

Planens første del redegjør for bakgrunnen for saken, de mål og rammer som gjelder for planen.

Vest-Agderskolen skal gi unge i fylket kunnskaper og ferdigheter som de trenger for å kunne delta i samfunn og arbeidsliv. Videregående opplæring skal tilpasses samfunnets kompetansebehov, og skolene skal organiseres slik at det skapes et best mulig læringsmiljø.

I planperioden ønsker fylkeskommunen å løse overnevnte utfordringer gjennom strukturelle endringer. Dette må skje innen fylkeskommunens økonomiske rammer. Målet er at de ressurser som stilles til disposisjon skal gi optimalt læringsutbytte for elevene og økt gjennomføring.

I Kristiansandsregionen er følgende tiltak vurdert:

- Ny videregående skole på Tangvall
- Utvidelse av eksisterende videregående skoler i Kristiansandsregionen

For naturbruksopplæringen er følgende alternativer gjennomgått:

- Videreføring av tilbudet som i dag
- Kjøp av plasser innen naturbruk i Aust-Agder og ved eksisterende privatskoler
- Flytting av utdanningsprogrammet til annen videregående skole, eventuelt med praksisdelen på Søgnetunet

For Lister videregående skole dreier vurderingene seg om følgende spørsmål:

- Antall studiesteder ved skolen – eller etablering av to selvstendige skoler
- Lokalisering av studiestedene/skolene

Forslag knyttet til fordeling av klasser og utdanningsprogram ved opplæringsstedene og rekkefølgen på tiltakene, er ikke drøftet i høringsutkastet.

Fylkeskommunen har vedtak om at gjeldsgraden ikke skal økes. Det betyr at investeringsrammen er begrenset. Rasjonell organisering og effektive strukturendringer vil kunne frigjøre midler som kan forsvare økt låneopptak.

Skoleeier fremmer forslag for å løse utfordringene både i Lister og Kristiansandsregionen og ber om tilbakemelding på de ulike alternativer som er drøftet i høringsnotatet.

Ut fra skolefaglige vurderinger foreslås følgende:

- For å møte elevtallsveksten i Kristiansandsregionen fram mot 2030 utvides tilbud og bygg ved eksisterende skoler i regionen. Det bygges ikke ny videregående skole på Tangvall i planperioden.
- Det kjøpes plasser i Aust-Agder til elever som ønsker opplæring innen naturbruk.
- Opplæringen innen teknikk og industriellproduksjon, 3.påbygg og spesialundervisning ved Søgne videregående skole flyttes til andre skoler i Kristiansand. Opplæringen på Søgnetunet opphører.
- Det etableres to skoler i Lister lokalisert til Flekkefjord og Lister øst. Begge skoler bygges ut i tråd med de behov fremtidig tilbudsstruktur medfører. For å sikre kvalitet opprettes det ikke filialer eller flere studiesteder for skolen i øst. Skolen i øst lokaliseres enten i Farsund eller i Lyngdal.

2. PLANPROSESS

2.1. BAKGRUNN

Videregående opplæring i Vest-Agder fylkeskommune er inndelt i tre regioner, Listerregionen, Lindesnesregionen og Kristiansandsregionen.

I Lindesnesregionen er Mandal videregående skole bygd ut, og det foreligger ikke vesentlige endringsplaner for Byremo videregående skole. Lindesnesregionen blir derfor ikke drøftet i denne planen.

Lister videregående skole ble etablert 2010, og etter evaluering av sammenslåingen, vurderer skoleeier å gjennomføre strukturendringer for den videregående opplæringen i Lister.

Den største elevveksten forventes å komme i Kristiansandsregionen. Det må vurderes hvor i regionen kapasiteten skal utvides.

Prinsipper som ligger til grunn i vurderingen av de ulike alternativene i skolebruksplanen er at skolestrukturen i Vest-Agder skal bidra til:

- et bredere og mer forutsigbart tilbud av programfag for elever
- et bredere fagmiljø for pedagogisk personell
- god rekruttering og mulighet til å beholde undervisningspersonell
- rasjonell drift og god utnyttelse av bygninger og utstyr
- rasjonell og samordnet utnyttelse av støttefunksjoner
- at elevene kan bo hjemme lengst mulig
- god kjønnsbalanse

2.1.1 KRISTIANSANDSREGIONEN

I planperioden fram mot 2030, vil det være behov for flere endringer i de fylkeskommunale videregående skolene i Kristiansandsregionen. Innholdet i videregående opplæring er i kontinuerlig utvikling og skolen skal til enhver tid være i stand til å tilpasse sine tilbud både til samfunnsmessige forandringer og til behov skolens elever har. I denne planen vektlegges først og fremst de forhold som må løses for å møte følgende utfordringer:

- Elevtallsveksten i Kristiansandsregionen skyter fart etter 2022.
- Søgne videregående skole har bygg og struktur som krever endring.

Skolebruksplanen fokuserer derfor på to hovedspørsmål for Kristiansandsregionen:

1. Hvordan skal elevtallsveksten i Kristiansandsregionen ivaretas?
2. Hvordan kan fylkeskommunen best mulig tilrettelegge for et godt naturbrukstilbud?

I prosessen har det vært tett kontakt med Søgne kommune. En arbeidsgruppe utredet i 2013 forslag til en sammenslått skole på Tangvall.

2.1.2. LISTERREGIONEN

Lister videregående skole har behov for strukturendring. 5 studiesteder viser seg å være svært krevende når en skal skape *en* videregående skole i regionen. Det er derfor behov for å finne fram til en bedre organisering av tilbudet.

I desember 2008 ble det fattet vedtak om å etablere én videregående skole med 5 opplæringssteder. Formålet med skolesammenslåingen var å få et best mulig skoletilbud for elevene i regionen. Vedtaket ble iverksatt fra august 2010 med den forutsetning at lokalisering av ulike utdanningsprogram skulle videreføres de neste 5 år. Det betyr at dagens struktur gjelder til og med skoleåret 2014-2015 dersom det ikke fattes vedtak om noe annet.

I forbindelse med ny organisering ble det gjennomført et omfattende drøftings- og planleggingsarbeid som la føringer for den sammenslåtte skolen. (Prosjekt for iverksetting av skolestrukturen i Listerregionen, rapport fremlagt 21.6.2010). I 2012 ble det foretatt en intern kartlegging ved skolen for å evaluere og videreutvikle skolens organisering. Våren 2014 er et eksternt firma (Agenda Kaupang) engasjert for å utarbeide en ståstedanalyse. Agenda Kaupang la overnevnte føringer for sammenslåingen til grunn for vurderingsarbeidet, og leverte sin rapport 16.6.2014. Rapporten understøtter behovet for strukturendring og resultatene omtales senere i høringsnotatet.

2.2. ARBEIDSMETODE

I arbeidet med skolebruksplanen har det vært åpen kontakt mellom ansatte ved skolene, aktuelle kommuner og andre instanser som har spilt inn viktige synspunkter og opplysninger.

Fylkeskommunen planla i utgangspunktet å utarbeide en separat plan for hver av de to regionene, og det ble etablert en prosjektgruppe for hver region. I prosjektgruppen for Listerregionen deltok repr. fra Lister vgs., Espen Berglund, utdanningssjef Arly Hauge, repr. tillitsvalgt i Utdanningsforbundet Maj-Britt Holjen og Torry Hægeland, og seniorrådgiver Eva Bergh, som også er sekretær for gruppen.

I prosjektgruppen for Kristiansandsregionen deltok utdanningssjef Arly Hauge, rektor Kari Kleivset, Søgne vgs, rektor Knut Aasen, Kristiansand katedralskole Gimle, repr. tillitsvalgt i Utdanningsforbundet Maj-Britt Holjen, seniorrådgiver Inge Hurv, seksjonsleder i bygg og innkjøpsavdelingen Roald Torkelsen og seniorrådgiver John Nelvik Lie som også var sekretær for gruppen i første fase av arbeidet. Utdanningssjef Arly Hauge ledet arbeidet i begge gruppene.

Det ble i løpet av prosessen klart at det er mest hensiktsmessig å samle planene for de to regionene i en felles skolebruksplan, og i slutføringen overtok seniorrådgiver Eva Bergh funksjonen som sekretær for begge gruppene.

Prosjektgruppene har innhentet nødvendig data for befolkningsutvikling, forventet kompetansebehov, informasjon om skolene og resultater ved de enkelte skoler/studiesteder fra PULS. I Listerregionen ble det foretatt en befaring og gjennomgang av bygningsmasse, arealer og utstyrssituasjonen ved de ulike studiestedene. For Kristiansandsregionen har man

brukt data fra en befaring og gjennomgang av bygningsmassen, arealer og vurderinger knyttet til skolenes programområder ved de ulike skolene i mai 2013.

Arbeidsgruppene har i prosessen fram mot høringsutkastet til skolebruksplanen hatt møter med skoleledelsen ved de videregående skolene i begge regionene. Ved Lister vgs. har det også vært samtaler med skolens tillitsvalgte og med aktuelle interessenter i regionen.

2.3. STATUS

2.3.1. GJENNOMFØRING I VIDEREGÅENDE OPPLÆRING

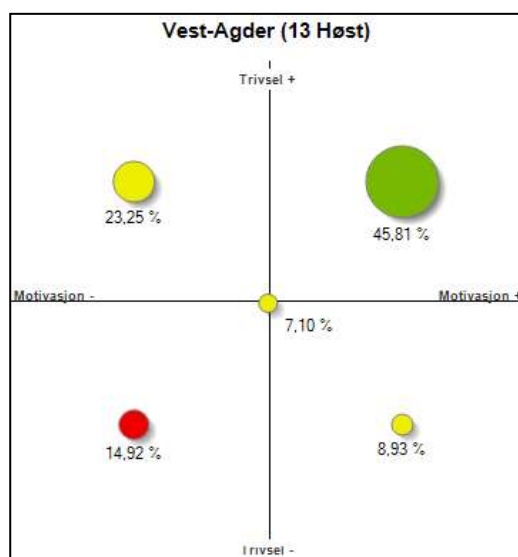
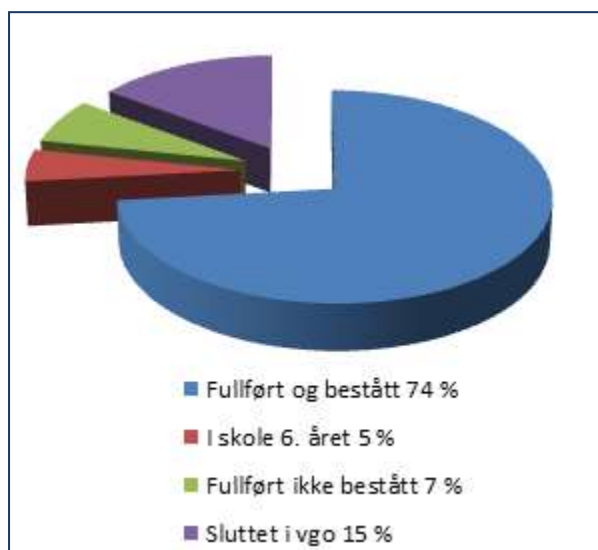
Vest-Agder fylkeskommune har som mål å gi elever, lærlinger, lærekandidater og voksne et opplæringstilbud som holder høy kvalitet og er i tråd med opplæringsbehovene i regionen. Alle elever og lærlinger som er i stand til det, skal gjennomføre videregående opplæring med dokumentasjon som anerkjennes for videre studier og arbeidsliv.

Sektorens overordnede mål er at 77 % av elevene skal ha fullført og bestått alle fag 5 år etter at de begynte på Vg1. Andelen har økt jevnlig siden man begynte å måle dette i 2011, og for kullet som begynte i 2008 er andelen, som vist i diagrammet, 74 %.

Trivsel og motivasjon hos elevene bidrar til høy gjennomføring, og forutsetter god undervisningskvalitet. Andelen elever som både trives og er motiverte for læringsarbeidet er økende i Vest-Agderskolen.

Vi vektlegger:

- Godt kvalifiserte lærere og skoleledere.
- Bredde i tilbudet som gir elevene valgmuligheter.
- Godt læringsmiljø.
- Funksjonelle og attraktive skolebygg/oppdatert undervisningsutstyr.
- Effektiv utnyttelse av økonomiske rammer.

2.3.2. BEFOLKNINGSUTVIKLING

Befolkningsutvikling i kommuner og regioner i perioden 2001-2013

Kommune/region	2001	2006	2013	Endring 2001-2006	Endring 2001-2013
Sirdal	1 737	1 737	1 831	0 %	5,4 %
Kvinesdal	5 547	5 595	5 891	0,9 %	6,2 %
Hægebostad	1 643	1 599	1 690	-2,7 %	2,9 %
Flekkefjord	8 866	8 860	9 013	-0,1 %	1,7 %
Farsund	9 625	9 386	9 516	-2,5 %	-1,1 %
Lyngdal	7 129	7 368	8 102	3,4 %	13,7 %
Listerregionen	34 547	34 545	36 043	0,0 %	4,3 %
Åseral	867	893	923	3,0 %	6,5 %
Audnedal	1 571	1 595	1 743	1,5 %	11,0 %
Marnardal	2 194	2 147	2 290	-2,2 %	4,4 %
Lindesnes	4 439	4 520	4 853	1,8 %	9,3 %
Mandal	13 329	14 200	15 349	6,5 %	15,2 %
Lindesnesregionen	22 400	23 355	25 158	4,3 %	12,3 %
Iveland	1 134	1 191	1 314	5,0 %	15,9 %
Birkenes	4 346	4 411	4 993	1,5 %	14,9 %
Lillesand	8 888	9 109	10 106	2,5 %	13,7 %
Vennesla	12 220	12 555	13 986	2,8 %	14,5 %
Songdalen	5 528	5 664	6 303	2,5 %	14,0 %
Søgne	9 096	9 743	11 005	7,1 %	21,0 %
Kristiansand	73 087	77 840	85 983	6,5 %	17,7 %
Kristiansandsregionen	114 299	120 513	133 690	5,4 %	17,0 %
Vest-Agder	156 878	163 702	178 478	4,4 %	13,8 %

Kilde: Plan for kollektivtransporten i Vest-Agder 2015-2019, VAF 2014

I perioden 1980- 2013 har Kristiansandsregionen hatt en tilvekst på 42 %, Lindesnesregionen på 21 % og Listerregionen på 8 %.

Kristiansandsregionen

Samlet befolkningsvekst i Kristiansandsregionen er 17 % i perioden 2001-2013, og det er denne regionen som vokser mest. Alle kommunene har en forsterket vekst mot slutten av perioden. Kristiansand og Søgne har sterkest vekst med 17,7 % og 21 % økning i folketallet i perioden 2001-2013.

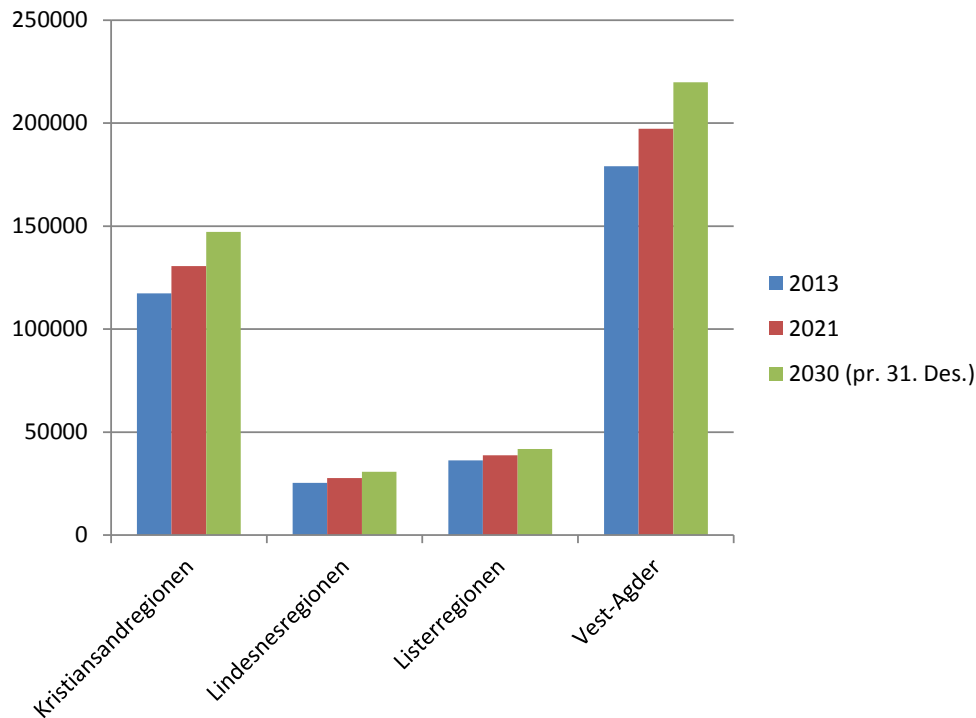
Forventet befolkningsvekst i Kristiansandsregionen frem til 2030 er på nærmere 26 % (SSBs middelalternativ). Dette utgjør ca. 30 000 personer. Tall basert på høy nasjonal vekst kan gi en befolkningsøkning ca. 43 000 personer (32 %), der den sterkeste befolkningsøkningen vil komme i Kristiansand.

Listerregionen

I perioden 2001-2013 steg folketallet i regionen med 4,3 %, og Lister har hatt den svakeste veksten av regionene i fylkeskommunen. Folketallet i regionen stagnerte i perioden 2001 til 2006, og det var nesten bare Lyngdal som hadde befolkningsvekst. Utviklingen har vært mer positiv for alle kommunene i regionen i perioden 2006-2013. Den sterkeste veksten i denne perioden er i Lyngdal. Farsund og Flekkefjord har den svakeste veksten.

Forventet befolkningsvekst i Listerregionen frem til 2030 er ca. 15 %.

Forventet befolkningsvekst i regionene i Vest-Agder frem til 2030

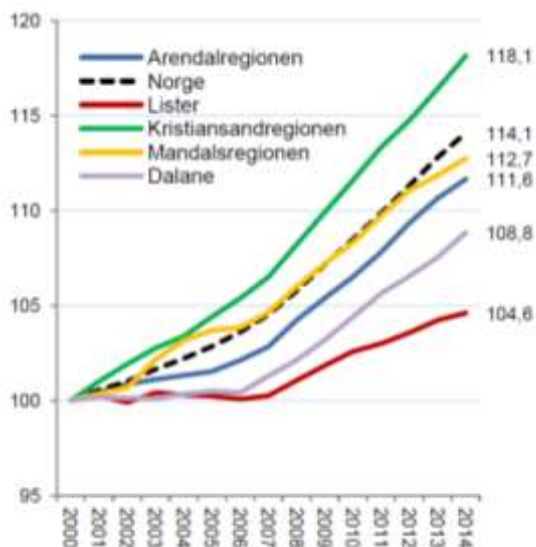

Kilde: Plan for kollektivtransporten i Vest-Agder 2015-2019, VAF 2014

2.3.3. ELEVTALESUTVIKLING

Skolebruksplanen tar hensyn til elevtallsprognoser frem til år 2030. Historiske tall viser at befolkningen øker i alle tre regionene i Vest-Agder, men økningen er desidert størst i Kristiansandsregionen.

Indeksert befolkningsvekst, 100 = 2000-nivået

Utviklingen i private skoler har betydning for dimensjoneringen av tilbudet i de offentlige videregående skolene. Et forslag om endring i privatskoleloven, der det åpnes for godkjenning av skoler som ikke bygger på et religiøst eller alternativt pedagogisk grunnlag, har vært ute til høring og fremmes til Stortingsbehandling i St.Prp. 75 L (2113/2014).

Dette vil kunne føre til at flere elever i årene som kommer finner et aktuelt skoletilbud i det private markedet, og at enkelte populære programområder vil kunne oppleve lavere innsøking til de offentlige skolene enn det elevtallsprognosene skulle tilsi. Samtidig er ikke privatskoler forpliktet til å opprettholde sine tilbud. Det innebærer at fylkeskommunen må ta høyde for at elever som har valgt privatskole kan komme tilbake på kort varsel. Betydningen av private videregående skoler i hver av de to regionene, samt prognoser og antatt vekst presenteres i pkt. 3 for Kristiansandsregionen og pkt. 4. for Listerregionen.

2.4. ØKONOMISKE RAMMER

I forbindelse med behandling av fylkeskommunens strategiplan i juni 2014, som grunnlag for oppstart av arbeidet med økonomiplanen i perioden 2015-2018, ble det fattet følgende vedtak knyttet til prioritering: *"Fylkeskommunens gjeldsgrad bør holdes konstant og på sikt reduseres."*

I offentlig forvaltning uttrykker gjeldsgrad andel langsiktig gjeld målt mot virksomhetens brutto inntekter.

Vedtaket fra Strategisaken innebærer at det ikke legges opp til nye låneopptak som går utover de årlige avdragene på fylkeskommunens løpende låneportefølje. All momskompensasjon som følge av investeringer går direkte til fradrag på de løpende investeringskostnadene iht. dagens føringer i lov/forskrift. Gitt dagens rentenivå og øvrige vedtatte investeringer i økonomiplan 2014-2017, vil fylkesrådmannen anbefale at de planlagte investeringstiltak holdes innenfor en ramme på 50 mill. kr årlig i perioden 2015-2018.

Dersom en lykkes med å gjennomføre strukturelle endringer knyttet til organisering av skoledrift og bygningsmasse i sektoren, som på sikt kan medføre mer rasjonell/effektiv skoledrift, kan det bli grunnlag for et høyere låneopptak/tidligere igangsetting av bygningsmessige tiltak. De driftsutgiftene som går til å videreføre dagens modell, kan da frigjøres til å betjene renter og avdrag som følge av økt låneopptak.

Det er nedenfor foretatt en simulering på ulike nivå for optimalisering i den løpende drift, med tilhørende potensiale for ett økt brutto låneopptak:

Årlig optimalisering i skoledrift	Potensial for økt brutto låneopptak *
5 mill. kr	71 mill. kr
10 mill. kr	142 mill. kr
15 mill. kr	214 mill. kr

* Merknad: Forutsatt ett lån med 30 års løpetid og 4 % rente.

Hva som vil skje med bygg/eiendom som eventuelt fraflyttes, vil en måtte komme tilbake til etter vedtak om ny struktur.

2.5. MANDAT

Prosjektgruppene har arbeidet med ulike forslag til løsning på de utfordringene skoleeier står overfor i Kristiansandsregionen og Lister.

På bakgrunn av den innsamlede informasjonen har gruppene vurdert hvordan en kan utnytte skolenes fagkompetanse, budsjett, tomter og bygg for å gi best mulig videregående opplæring frem mot 2030. Politisk nivå er blitt orientert om det pågående arbeidet mens høringsutkastet ble utarbeidet.

Skolebruksplanen belyser alternative modeller for lokalisering og organisering av opplæringen i Kristiansandsregionen og Lister.

Det tas ikke stilling til fordeling av klasser og utdanningsprogram ved de ulike opplæringsstedene. Dette må en komme tilbake til når antall skoler/studiesteder og lokalisering av disse er bestemt.

Dersom det vedtas at studiesteder/skoler nedlegges vil en komme tilbake til hvordan bygg og arealer skal forvaltes etter at skoledriften har opphørt.

Fylkeskommunens investeringsmuligheter er begrenset og det er derfor viktig at planen omhandler både Kristiansandsregionen og Lister. Dette sikrer at både påtrengende endringsbehov i Lister og nødvendige utvidelser i Kristiansandsregionen ivaretas.

3. SKOLEBRUKSPLAN FOR KRISTIANSANDSREGIONEN

3.1. STATUS 2014-2015

3.1.1. TILBUDSSTRUKTUREN

Vest-Agder fylkeskommune har 7 videregående skoler med til sammen ca. 4400 elever og ca. 860 ansatte i Kristiansandsregionen.

Skole	Antall plasser	Ant. elever pr. 20.8.14
Kristiansand katedralskole Gimle	1345	1312
Kvadraturen skolesenter	924	900
SMI skolen(undervisning av elever innlagt på sykehuset)	*30-35	**0
Søgne videregående skole	150	138
Tangen videregående skole	946	893
Vennesla videregående skole	495	482
Vågsbygd videregående skole.	660	639

*Elevtall for SMI varierer, og kan derfor ikke angis nøyaktig.

**Alle elever ved SMI går på en ordinær vgs, og får undervisning på SMI når de er på sykehus. Spesialundervisningsklassene er ikke med i tabellen

De fylkeskommunale skolene tilbyr en rekke utdanningsprogram og fag til elevene i regionen. Utdanningsprogrammene fordeler seg slik:

Utdanningsprogram	Vennesla		KKG		Tangen		Kvadraturen		Vågsbygd		Søgne		SUM	
	Klasser	Plasser	Klasser	Plasser	Klasser	Plasser	Klasser	Plasser	Klasser	Plasser	Klasser	Plasser	Klasser	Plasser
Bygg og anleggsgfag					17	255							17	255
Design og håndverksfag					9	135							9	135
Elektrofag	1	15					11,5	176					12,5	191
Helse- og oppvekstfag	5	75	8	120			12	194					25	389
Medier- og kommunikasjonsfag	6	90			9	135							15	225
Musikk, dans og drama									7	210			7	210
Service og samferdselsfag	3	45	5	75			1	15					9	135
Studiespesialisering	6	180	29,5	880	11	330	6	180	15	450			67,5	2020
Studiespesialisering, 3. påbygg	1	30					4	120			1	30	6	180
Teknikk og industriell produksjon	4	60					15,5	239			2	30	21,5	329
Idrettsfag			9	270									9	270
Naturbruk											6	90	6	90
Restaurant og matfag					6	90							6	90
	26	495	51,5	1345	52	945	50	924	22	660	9	150	210,5	4519

Merknader til tabellen:

KKG: Av de 29,5 på studiespesialiserende er 2 klasser IB(internasjonalt baccalaureate).

Følgende nåværende tilbud er ikke tatt med:

KKG: Kristiansand Karriere.

Kvadraturen: Forkurs realfag for UiA, og fengselsundervisning.

Spesialundervisningsklassene og voksenopplæringsklassene ved skolene som tilbyr dette.

Store skoler har mulighet for å tilby stor variasjon og bredde i fagvalget. Samlet sett gir de offentlige videregående skolene i Kristiansandsregionen de unge gode muligheter til å få det tilbudet de ønsker, forutsatt at de har tilstrekkelig karaktergrunnlag til å komme inn på den skolen som gir tilbudet.

Skolene har godt kvalifisert personale og fram til nå har det vært god søkning til de fleste ledige stillinger. Det ansettes hvert år en rekke godt kvalifiserte medarbeidere.

3.1.2. GJENNOMFØRING

Fylkeskommunen ønsker å utvikle gode, kombinerte skoler med stor bredde, fordi dette gir det beste læringsutbytte for regionens unge. Det er derfor interessant å se hvordan dagens organisering slår ut i forhold til innsøking og resultater.

Tabellen viser gjennomsnittet for elevenes inntakspoeng høsten 2013 og andelen som både gjennomførte skoleåret og fikk bestått karakterer i alle fag skoleåret 2013-2014.

	Inntakspoeng	Gjennomført og bestått
Kristiansand katedralskole Gimle	44,1	90 pst
Kvadraturen skolesenter	36,2	72 pst
Søgne vgs.	34,3	66 pst
Tangen vgs.	35,9	73 pst
Vennesla vgs.	39,0	77 pst
Vågsbygd vgs.	46,6	91 pst

(Kilde: PULS)

3.1.3. PRIVATE SKOLETILBUD OG GJESTEELEVER

Private videregående skoler

I tillegg til de fylkeskommunale videregående skolene, er det i dag seks private videregående skoler i regionen.

Skole	Elevplasser	Primærstøttere fra Vest-Agder 2014/2015
Noroff videregående skole	90	83
Norsk Fotterapeutskole	15	1
Sonans utdanning Kristiansand	*	430**
Sørlandets maritime vgs.	60	15
Vennesla musikkgymnas	120	76
Øvrebø videregående skole	105	79

*Skolen har ikke statsstøtte og tar inn alle aktuelle søkere.

**Elevene tar fra ett til seks fag.

Det er også gitt godkjenning for oppstart av 250 nye elevplasser ved to etablerte og en ny videregående skole, og det foreligger søknad om godkjenning av 240 plasser til. Når disse tilbudene eventuelt vil starte er uvisst.

Gjesteelever

De fleste gjesteelever og andre elever som kommer til Vest-Agder er fra Rogaland og Aust-Agder. Andre fylkeskommuner kjøper også noen få plasser.

	Aust-Agder	Rogaland	Andre	Sum
Kjøpte plasser i andre fylker	67	44	5	116
Solgte plasser til andre fylker	146	85	10	241
Netto solgte plasser				125

Vest-Agder fylkeskommune har hvert år flere solgte enn kjøpte elevplasser. I Kristiansandsregionen fordeler elevene fra andre fylker seg på ulike utdanningsprogram. Søgne videregående mottar ingen gjesteelever til naturbruk.

3.2. ELEVTALLSUTVIKLING

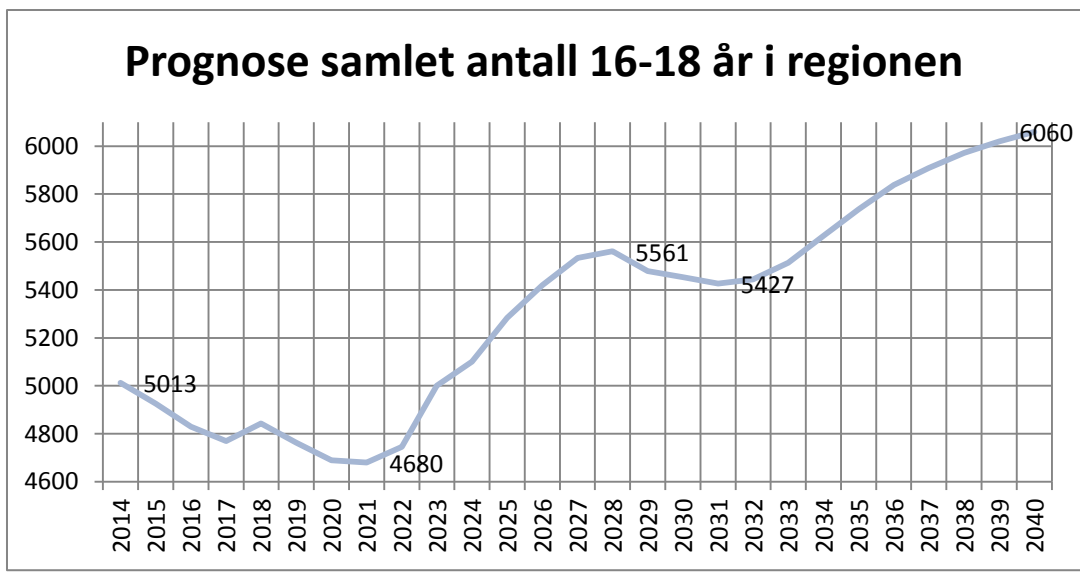
Vi legger SSBs tall til grunn i denne planen, vel vitende om at middelvekstprognosen fra SSB har vist seg å være noe lav. Kristiansandsregionen har hatt en sterk befolkningsvekst og økt sitt folketall med 16,4 prosent fra 2000 til 2012. Til sammenlikning økte folketallet i Lister med 4,2 prosent (Telemarkforskning, TF-notat nr. 25/2014).

Nasjonalt ser en at *"noen store kommuner tiltrekker seg mange folk, mens mange små kommuner taper innbyggere til de få store kommunene"* (TF-notat nr. 25/2014 s 43). Dette synes å gjelde også i Vest-Agder.

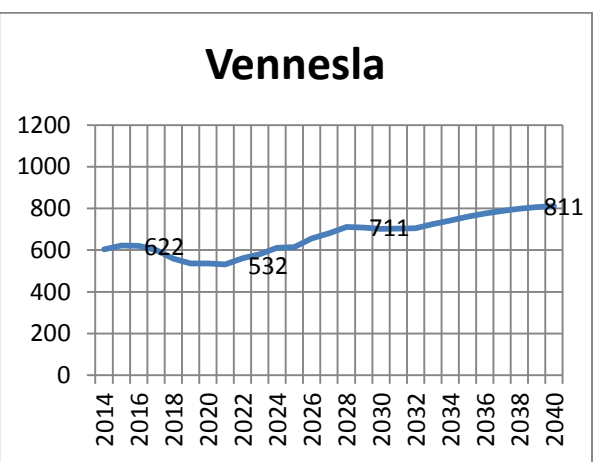
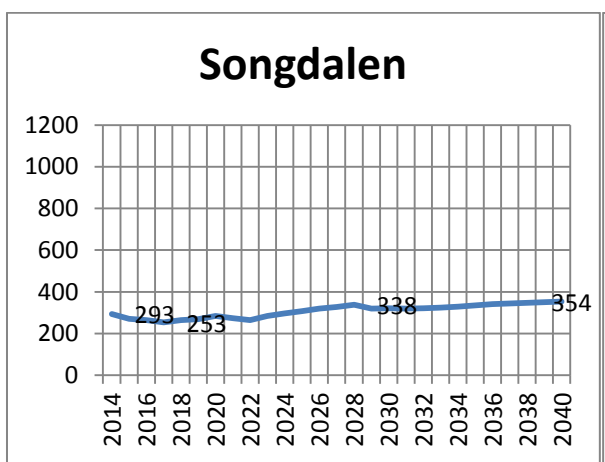
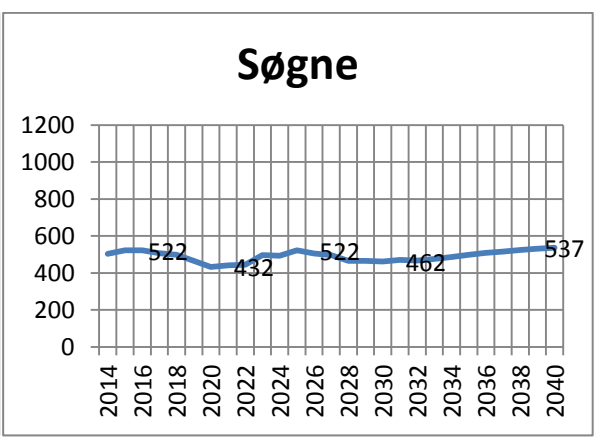
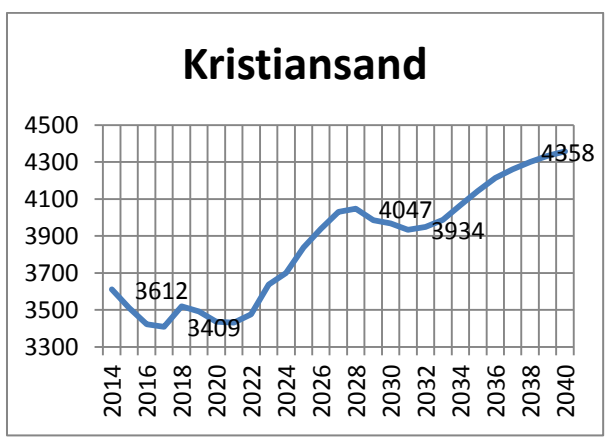
Utviklingen i resten av verden kan føre til endringer i innvandringsmønsteret. Antall elever kan derfor bli noe annerledes enn forventet, men vi legger SSBs prognoser til grunn.

Aldersgruppen 16-18 år vil øke etter 2022. Fram til da kan vi forvente en periode med noe lavere press på skolene, fordi årskullene er noe mindre enn i dag.

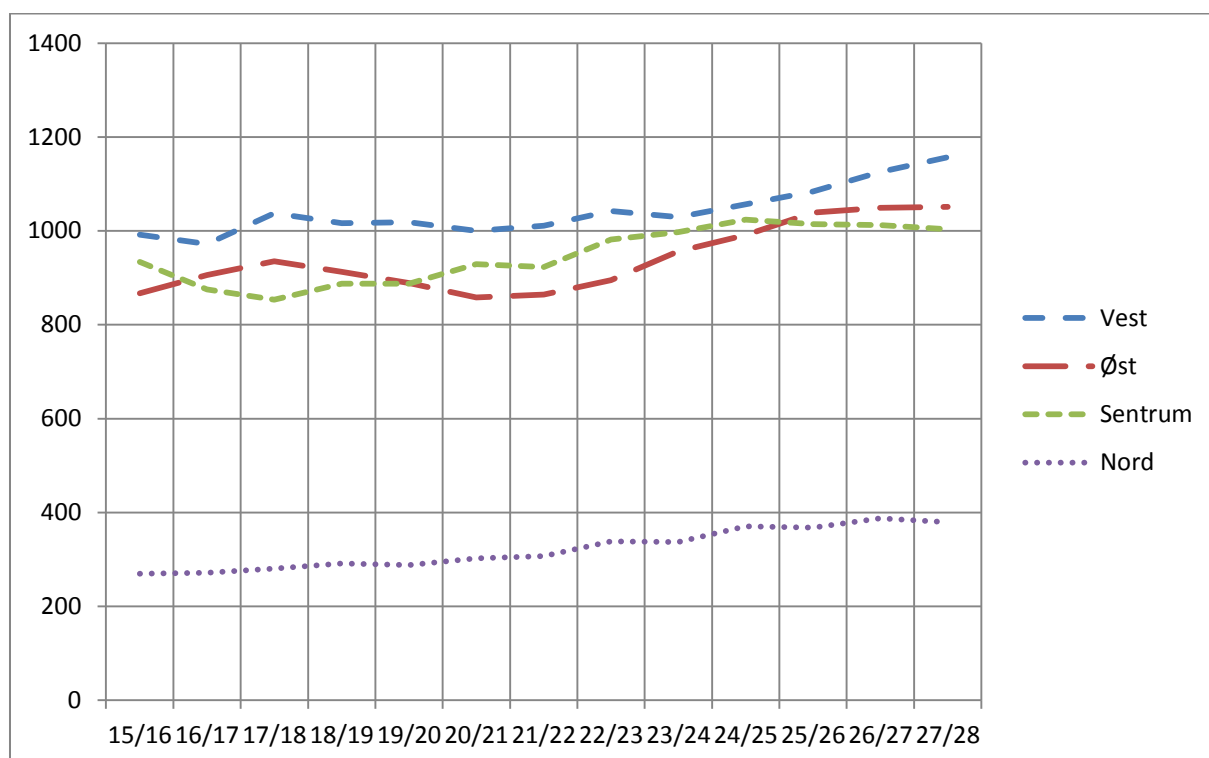
Ut fra SSBs beregninger vil vi få en rask stigning i elevtallet fra 2022 og fram til 2027. I denne skolebruksplanen ser vi på mulighetene for å møte denne veksten. I planperioden vil en måtte forberede ny vekst fram mot 2040.

Elevtallsveksten vil i flg. SSBs tall fordele seg ulikt i kommunene i regionen. Veksten kommer først og fremst i Kristiansand, men i tillegg vil Venneslas ungdomsbefolkning vil øke med 200 i planperioden.

I Kristiansand forventes utvikling i alle bydeler, svakest vekst i byens sentrale områder.

Merk: Hellemyr er lagt inn under Sentrum

Kilde: <http://www.kristiansand.kommune.no/no/Om-Kristiansand/Kristiansandstatistikken/Befolkning-1/Prognoser/Elevtallsprognoser/>

Elevtallsutviklingen i Søgne og Songdalen

I Søgne og Songdalen er det i 2014 ca. 250 16-åringer. I SSBs prognoser varierer kullstørrelsen noe i årene som kommer, men antallet er 250-300 fram til 2030.

Årstall	16-18 år Songdalen	16-18 år Søgne	Tilsammen
2016	293	622	915
2020	253	538	791
2030	338	711	1049

3.3. NÆRINGS LIV OG KOMPETANSEBEHOV

I skolens formålsparagraf heter det blant annet at: "Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrøng" (opplæringslova § 1-1, 5. ledd).

Skolen skal bidra til elevenes utvikling frem mot voksne, medansvarlige samfunnsborgere, og møte næringslivets og samfunnets behov for fagkompetanse. Det er viktig at opplæringen fører til at unge mennesker kommer i arbeid og bidrar til samfunnet rundt seg, og at samfunnets behov for kompetanse dekkes.

Det er spesielt tre forhold som det er aktuelt å belyse i skolebruksplanen for Kristiansandsregionen.

- Har vi rett fordeling mellom yrkesfaglig og studieforbereende tilbud i regionen?
- Er det godt samsvar mellom yrkesfaglige skoletilbud og læreplasser i næringsliv og offentlig sektor?
- Hvor stort er utdanningsbehovet innen naturbaserte næringer/primærnæringer som landbruk, fiske, gruvedrift og andre yrker der naturbruksopplæring er relevant.

3.3.1. YRKESFAGLIGE- OG STUDIEFORBEREDENDE UTDANNINGSPROGRAM

Yrkesfaglig utdanning bygger på hovedmodellen der elevene først går to år på skole, deretter to år i lære, før de fremstiller seg til fagprøve. Om yrkesfagelever ønsker å skaffe seg studiekompetanse med tanke på høyere utdanning, kan de ta to år på et yrkesfaglig utdanningsprogram og ett år (3. påbygg) med fellesfag (allmenne fag), og gå opp til eksamen. Vest-Agder fylkeskommune gir også de som har tatt fagprøve anledning til å ta 3. påbygg om de ønsker studiekompetanse.

Studieforbereende utdanningsprogram består av studiespesialiserende utdanningsprogram, idrettsfag og utdanningsprogram for musikk, dans og drama. Dette utdanningsløpet gis som tre år i skole.

Tabellene under viser fordelingen mellom antall elever som får opplæring på skolen i hhv. studieforbereende og yrkesfaglige utdanningsprogram i Kristiansandsregionen i 2014-2015. Det er flere elever som begynner på yrkesfaglige enn på studieforbereende utdanningsprogram.

Vg1 pr. 1.10.13	Antall elevplasser på skole	Prosentfordeling
Studieforbereende	1280	46
Yrkesfaglig	1505	54

Elevene på studieforbereende utdanningsprogram går 3 år på skolen mens yrkesfagelevne vanligvis bare er der i to år før de fullfører opplæringen sin på læreplass. Som det fremgår av tabellen er det derfor flere elever på studieforbereende utdanningsprogram i Vest-Agderskolen.

Alle trinn	Antall elevplasser i skole	Prosentfordeling
Studieforbereende	4188	62,3
Yrkesfaglig	2541	37,7

Utdanningsnivået i den sysselsatte delen av befolkningen i Kristiansandsregionen er lavere enn i øvrige storbyer i Norge. 33,4 % har høyere utdanning (3 års høyere utdanning eller mer). Sammenlignet har den sysselsatte delen av befolkningen i Oslo 50,9 %, Bergen 42,6 % og i Stavanger 34,8 % høyere utdanning (TF-notat nr. 25/2014). Et interessant spørsmål er om dette skyldes bransjestrukturen i regionen eller andre forhold. Kristiansandsregionen rangeres som nr. 11 av landets i alt 83 regioner når det gjelder høyere utdanning i sysselsatt befolkning.

Innen yrkesfag utmerker Vest-Agder seg ved at mange lærlinger gjennomfører læretiden og består fagprøven.

I mange bransjer og på mange arbeidsplasser skjer det raske endringer mot mer automatiserte og effektive arbeidsprosesser. Kravene fremover vil gå i retning av mer miljøvennlig og bærekraftige produksjonsprosesser, og konkurransen med andre land der utdanningsnivået er sterkt økende, setter også norske kvalifiseringskrav under press. Vi har en solid og god fagopplæring, og faglært arbeidskraft utfører godt og viktig arbeid på en rekke arbeidsplasser. Fremover vil det stilles nye krav som gir behov for spisskompetanse, fordypning og mer generell kompetanse. I et arbeidsmarked som møter stadig omstilling vil en arbeidsstokk med solide og brede basiskunnskaper lettere lære nytt og være mer omstillingsdyktig.

Mye tyder på at antall elevplasser innen studieforberevende utdanningsprogram bør økes i regionen, samtidig skal det utdannes flere fagarbeidere som ligger i forkant innen sine fagområder. Vest-Agder fylkeskommune har gode rutiner for å dimensjonere yrkesfaglig tilbud i forhold til læreplasser og behovet for arbeidskraft. Gjennom strukturelle grep vil en også kunne styrke den faglige bredden og kompetansen innen ulike fagområder ved den enkelte skolen.

3.4. SKOLEBYGG OG AREALER

3.4.1. STATUS OG MULIGHETER

Våren 2013 ble status og fremtidige muligheter ved skolene i Kristiansandsregionen undersøkt. Det ble gjennomført samtaler med rektor/ledergruppene på den enkelte skole, og i tillegg hadde skoleeier en drøfting med rektorgruppa i Kristiansandsregionen. Rektorene understreket at kombinerte skoler bør være et bærende prinsipp, og at det er viktig å planlegge slik at en forholdsvis stor andel elever på hver skole kan gå i 2 eller 3 år på den samme skolen. Dette styrker elevenes tilhørighet til skolen og øker elevmedvirkningen, som igjen fremmer elevdemokratiet og bidrar til et bedre læringsmiljø.

Under oppsummeres skolenes bygningsmessige utviklingspotensial fra denne gjennomgangen. Se for øvrig vedlegg 2.

Vågsbygd videregående skole:

Utendørs atrium (240 m²) kan gi mulighet for øvingsarealer/spesialrom, men det kan bli utfordrende bygningsmessig å få til gode løsninger. Det er også mulig å utvide i høyden (ekstra etasje) på deler av bygningsmassen. Fylkeskommunen eier tomtearealer rundt hovedskolen mot Vågsbygd senter, Fiskå ungdomsskole og mot nordøst, i bakkant av skolen. Samlet ledig areal mot Fiskå ungdomsskole er om lag 2 600 m², og i bakkant om lag 5 000 m².

Vennesla videregående skole:

Fylkeskommunen besitter arealer som gir muligheter for utvidelse av eksisterende bygningsmasse gjennom påbygg både i høyde og bredde. Skolen har også mulighet for å utvide elevtallet innenfor dagens arealer.

Kristiansand katedralskole Gimle

Arealene rundt skolen gir muligheter for utvidelse av dagens bygningsmasse. Det anbefales at eventuelt nybygg bør være arealkrevende spesialrom/praksisarealer i kombinasjon med andre undervisningsarealer.

Kvadraturen skolesenter

Skolen har muligheter for ombygging og nybygg(ekstra etasje) der eksisterende gymsal er. En kan anta at en utvidelse av undervisningsareal opp mot 1200 m² er realistisk (tidligere gymsal + 1. etasje). En viss utvidelse i skolegård er da innarbeidet. Alternative arealer for dagens fagskole kan gi utvidelse av undervisningsarealer til videregående opplæring (1700-1800 m²).

Tangen videregående skole

En mindre justering for ekstra etasjeskiller i 2. plan i avdeling for medier og kommunikasjon vil kunne øke kapasiteten noe (2-300 m²). Det samme gjelder på 4. plan (3-400 m²), hvor man også har 6 meters etasjehøyde. Hele vestfløyen (2400 m²) inn mot midtbygget (BA-arealer) har et potensial ved en overgang til mesaniner og ekstra etasjeskiller. Nabotomt mot syd og nabobygg i nord gir muligheter for utvidelse av undervisningsarealer uten å måtte utvide fellesarealer for kantine, auditorier mv.

Ny skole i Søgne?

Det har en tid vært vurdert om det skal bygges en ny videregående skole på Tangvall for å gi elever fra Søgne og Songdalen et lokalt tilbud om videregående opplæring. En arbeidsgruppe med medlemmer fra Søgne kommune og Vest-Agder fylkeskommune utarbeidet våren 2013 et forslag til en kombinert skole lokalisert på Tangvall med plass til 600 elever. Skolen er foreslått samlokalisert med ungdomsskolen.

For Søgne kommune vil en ny videregående skole lokalisert på Tangvall styrke senteret der. Aktiviteten knyttet til skolen vil kunne bidra til økt tilhørighet og fellesskap dersom de aller fleste unge i Søgne og Songdalen velger å ta videregående opplæring i Søgne. Ansatte og elever vil bidra til økt handel, og kommunen får flere høykompetansearbeidsplasser. Distriktpolitisk er det mange argumenter for en ny videregående skole lokalisert på Tangvall.

Søgne kommunestyre behandlet i oktober 2013 utbyggingsplaner for ungdomsskole og videregående skole på Tangvall. I saken vises det til fylkeskommunens tidligere utredninger om mulighet for en liten og en større videregående skole i Søgne. Det refereres til en modell med videregående skole på Tangvall og en satellitt for naturbruksopplæring for 70 elever på Søgnetunet. Det fremkommer av saken at mange elever i Søgne og Songdalen søker seg til Kristiansandsskolene.

Fylkeskommunen har arbeidet videre med sine utviklingsplaner. Det vises til forslag til organisering av naturbruksopplæring og tilbud om videregående opplæring for elever i Søgne og Songdalen senere i dokumentet. Samlokaliseringgevinst med ny ungdomsskole på Tangvall er ikke vurdert i denne planen.

En kombinert videregående skole bør ha flere ulike utdanningsprogram, tilstrekkelig fagbredde, god kjønnsbalanse og studietilbud både på Vg1, Vg2, eventuelt Vg3 innen samme utdanningsprogram. Flest mulig elever kan da få hele sin videregående opplæring på samme skole. For å skape robuste fagmiljøer, må det være minst 3 paralleller på

studiespesialiserende utdanningsprogram, og det vil ikke være rom for mer enn to eller tre yrkesfaglige utdanningsprogram. Bli fagmiljøet for lite, blir det få lærere innen hvert fagområde. Det blir sårbart og det kan bli krevende å rekruttere nye medarbeidere.

En evt. ny skole på Tangvall må bygges ut som en middels stor skole med rundt 600 elevplasser. Dette vil kreve et skolebygg på ca. 8000 kvadratmeter. Skolen vil gi tilbud til unge i Søgne og Songdalen som søker seg til de utdanningsprogram skolen tilbyr. En del av ungdomskullet vil søke til skoler i Kristiansand for å få sine utdanningsønsker. Ca. 300 av plassene ved skolen i Søgne forutsettes fylt med kristiansandselever.

Tallet 300 fremkommer ut fra følgende beregning av antall elever fra Søgne og Songdalen:

Utdannings-program (tidligere forslag)	Plasser Vg1	Søkere Vg1	Plasser Vg2	Søkere Vg2	Plasser Vg3	Søkere Vg3	Totalt plasser	Totalt søkere
Naturbruk	30	13	30	11	15	10	75	34
Stud.spes	90	87	90	63	90	82	270	232
TIP	45	27	30	63			75	64
HO	30	27	30	38			60	77
Bygg/Anl	30	39	30	27			60	66
3.påbygg					30	38	30	38
SUM		205		176		130	570	511

Tabellen viser antall plasser ved ny skole på Tangvall og antall primærsøkere fra Søgne og Songdalen som søkte de aktuelle tilbudene i 2013-2014. Dersom 60 % av elevene fra Søgne og Songdalen søker samme tilbud ved Tangvall, blir dette ca. 300 elever. Øvrige plasser vil måtte fylles av kristiansandselever.

3.5. UTDANNINGSPROGRAM FOR NATURBRUK

I vurderingen av naturbruksutdanningens relevans fremover, legger vi til grunn at utdanningen skal rekruttere til mer enn tradisjonelt jord- og skogbruk.

Vest-Agder fylkeskommune har engasjert konsulent Ole Magne Omdal til å utrede følgende spørsmål:

- Hva tror vi landbruket i Vest-Agder (regionen) er i 2025?
- Hvilke behov/forventninger har næringen til vgs. naturbruk i 2025?
- Hvordan organisere undervisningen på vgs. naturbruk i 2025 for å få en best mulig opplæring?

Omdal har tidligere vært ordfører i Iveland, rektor på KVS Bygland og jobbet med landbruksrelaterte spørsmål hos fylkesmannen i Vest-Agder. Han har derfor sett næringen både fra samfunnsmessig- og skolefaglig ståsted. Utredningen følger vedlagt (vedlegg 4).

På bakgrunn av intervjuer og de dokumentene han har gjennomgått viser Omdal til forventninger om økt matproduksjon, økt verdiskaping i bygdenæring og økt bidrag til løsning på klimautfordringer. Konkret nevnes utvikling innen lokal matproduksjon,

naturbasert reiseliv og etablering av mikrokraftverk og vindmøller. Det vises også til økt behov for arbeidskraft innen park-, hage- og idrettsanlegg.

I stortingsmelding 9 "Velkommen til bords" står det i kap. 11.3.2.2: "*Selv om søkertallet til naturbruksskolene er relativt stabilt, svikter rekrutteringen til bl.a. agronom- og gartnerutdanningen. Dette medfører et stort problem for bransjen. Skolene sliter med lave elevtall, noe som påvirker det faglige nivået og kvaliteten på opplæringen. Resultatet er at landbruks- og gartnernæringene ikke sikres tilgang til kvalifisert arbeidskraft.*"

Omdal beskriver næringens forventning slik: "*Næringa har store forventninger om at det er tilgjengelig spisskompetanse, men ikke at den nødvendigvis er plassert på en naturbruksskole. Næringa er videre interessert i å samarbeide om et best mulig utdanningsløp for de som ønsker seg en naturbruksutdannelse innen tradisjonell landbruksproduksjon*". Ofte vil bransjeorganisasjonene være aktuelle kompetanseleverandører for spesialisert kunnskap, og innen en del av de nye arbeidsområdene som skisseres i tilknytning til bygdeutvikling og tradisjonelle primærnæringer, vil utdanning fra andre utdanningsprogram og høyere utdanning også være relevant.

Ulike utredninger uttrykker klare intensjoner om økt matproduksjon og vekst innenfor landbruket. Imidlertid er ikke tegn til nevneverdig økning i verdiskapingen så langt, utover den generelle prisutviklingen. Antall produsenter i tradisjonelt landbruk går ned, mens produksjonen er stabil. Denne utviklingen ser ut til å fortsette, og også helt ferske analyser fra Bygdeforskning (Rapport 6/2014) viser at næringen forventer færre og større bruk. Med færre bruk følger færre bønder, og følgelig færre arbeidsplasser å utdanne landbruksarbeidere til. Når gjennomsnittsalderen på de aktive bøndene samtidig stiger, reduseres unges mulighet for overtakelse. Vanlig alder for bruksovertakelse er nå mellom 42 og 52 år.

Arbeidsinnsats i jordbruk, skogbruk og andre landbruksbaserte næringer. Tall i 1 000 timeverk, SSB

	1998-99	2009-10	Reduksjon i pst
Vest-Agder	3 865	2 429	37,2
Nasjonalt	165 613	110 547	33,2

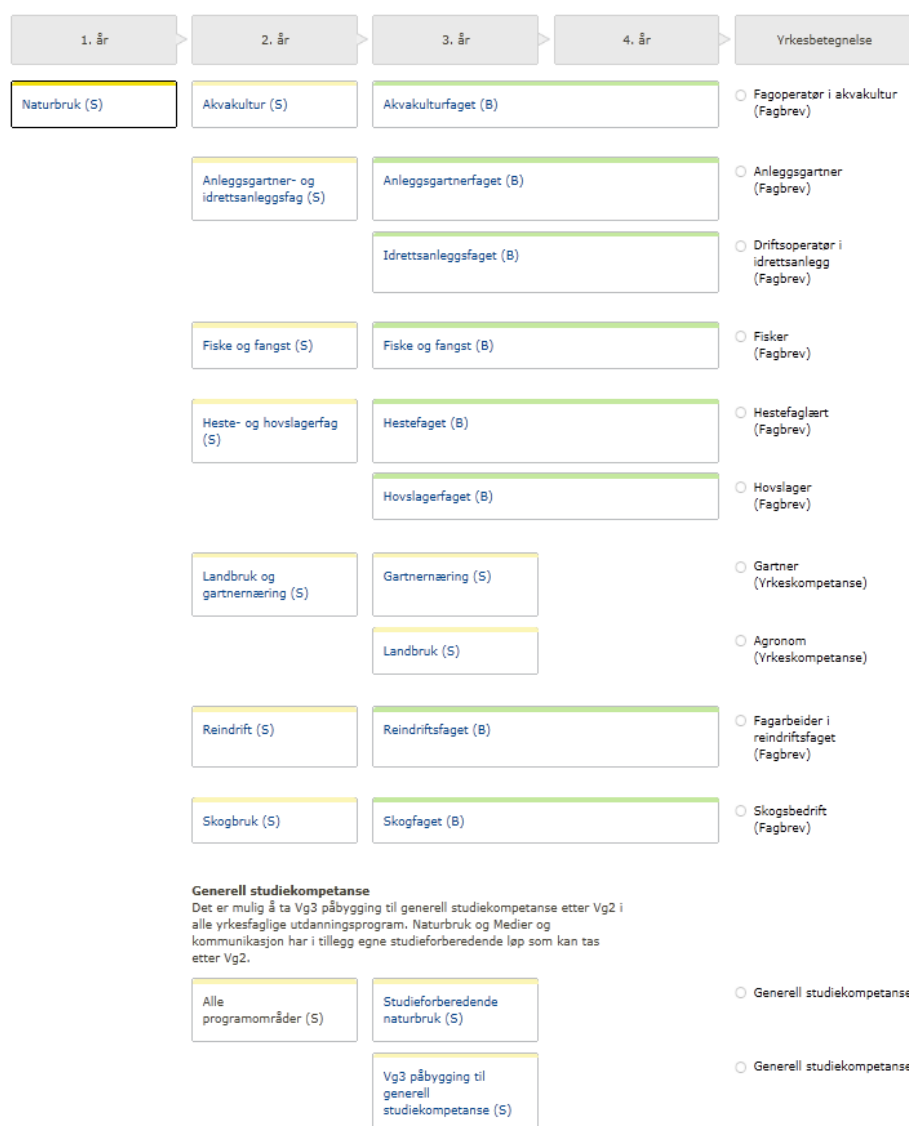
3.5.1. INNHOLD OG STRUKTUR I UTDANNINGSSPROGRAM FOR NATURBRUK

Formålet med opplæringen innen naturbruk er formulert slik i Læreplanen for utdanningsprogrammet: "*[...] naturbruk skal vektlegge det særegne ved naturbasert produksjon, aktivitet og forvaltning. Opplæringen skal favne tradisjoner og fellesverdier som preger hverdag og samfunnsliv, og samtidig legge grunnlag for fremtidsrettede næringer. Forståelse for bærekraftig utvikling, for sammenhengen mellom biologisk produksjon, naturens tålegrense og menneskelig aktivitet, skal være grunnleggende for opplæringen [...]. Opplæringen skal utvikle praktiske ferdigheter og innsikt i prosesser som inngår i naturbaserte produksjoner og aktiviteter.*" (Læreplankode: NAB1-01).

Naturbruk er et yrkesfaglig utdanningsprogram med maksimum 15 elever pr klasse. Etter en mer generell opplæring i Vg1, velger elevene ulike Vg2-løp. Etter Vg2 kan de så søke om læreplass eller velge enten Vg3 påbygg eller Vg3 studieforbereidende naturbruk, som begge gir generell studiekompetanse.

Struktur i utdanningsprogram for naturbruk

Tabellen under viser andelen elever i utdanningsprogram naturbruk som søker læreplass. De nasjonale tallene angir antall elever i naturbruk på Vg1 pr 01.10.2011 og antall elever som søkte læreplass innen naturbruk pr 1.3.2013. Tallene fra Vest-Agder gjelder for Vg2-elever fra 2013-2014 og innsøking til læreplass i 2014-2015, og er derfor ikke direkte sammenlignbare med de nasjonale tallene. Vi kan likevel se at tendensen er den samme, de fleste på naturbruk søker ikke læreplass.

	Antall elever	Antall søkt læreplass	Andel søkt læreplass
Vest-Agder	24	5	20,4 pst
Norge	1851	436	24,0 pst

Kilde for nasjonale tall, Utdanningsspeilet 2013 s.20

Antall lærekontrakter som er tegnet for vest-Agderelever med opplæringsrett etter fullført Vg2 på Søgne vgs:

Utdanningsprogram	2010	2011	2012	2013	2014*
Anleggsgartnerfaget	3	1	3	5	1
Hestefaget	1	3	1	0	0
Idrettsanleggsgfaget	1	0	0	0	0
Totalt	5	4	4	5	

*Formidling til læreplasser er ikke ferdig når dokumentet skrives.

Tabellen viser hvor mange som fullførte opplæringen:

Fullført 2 år etter oppstart	Fullført 3 år etter oppstart	Fullført 4 år etter oppstart	Totalt antall lærlinger i Norge
42 pst	58 pst	63 pst	329

Naturbruksskolenes primær oppgave vil fortsatt være å levere grunnkunnskap i naturbruk som rekruttering til landbruket, men landbruksnæringen må selv synliggjøre sysselsettingsmuligheter for elever med yrkesfaglig landbruksutdanning. Dette skjer i dag i liten grad. En annen mulighet er at naturbruksskolene finner sitt handlingsrom og sin plass i utviklingen av bygdenæringene. Utfordringen her er at kunnskapen som etterspørres, ligger utenfor den tradisjonelle naturbruksutdanningen. Dette krever stor omstilling i skoleslaget, eller evt. at kompetanse knyttet til andre utdanningsprogram benyttes i en bredere naturbruksutdanning.

3.5.2. STATUS FOR SØGNE VIDEREGÅENDE SKOLE.

Det har vært skoledrift ved Søgne videregående skole sammenhengende siden 1895. Skolen ligger på bruksnummer 1 og gårdsnummer 1 i Søgne, og var opprinnelig prestegården til Søgne gamle kirke. De første 34 årene var navnet Lister og Mandals amts Landbruksskole. Siden har skolen hett Søgne landbruksskole og Vest-Agder landbruksskole, Søgne.

På det meste av 1900-tallet var Søgne vgs. en skole for folk fra landbruket. Der fikk bondesønner og etter hvert –døtre en agronomutdanning som kunne bygges ut med et ekstra år som ga agroteknikerkompetanse. I perioden 1912 til 1934 ble det også holdt husmorskolekurs i sommerhalvåret. Fra 1970-tallet ble det etter hvert en god del byungdom som søkte til skolen, landbruksfag, både teori og praksis, var fortsatt basis i undervisningen.

Søgne videregående skole disponerer et gårdsbruk på til sammen 3000 dekar. Av dette er ca. 2500 dekar skog. Bruket produserer frukt, grønnsaker og hageplanter, og har melkekyr og sauer. Skolen har en stor bygningsmasse med ulike driftsbygninger, skolebygg og verksted. I 1999 ble hovedbygningen på prestegården, den gamle låven, stabburet og den gamle personalboligen gitt til Søgne kommune, som opprettet stiftelsen Søgne Gamle Prestegård. Internatet, som har vært i drift siden skolen startet, ble nedlagt sommeren 2000.

Det er nå foretatt en grundig gjennomgang av skolens øvrige bygningsmasse, og behovet for oppgradering og renovering er stort både når det gjelder undervisningslokaler og driftsbygninger.

Skolen har følgende tilbud og elevtall i 2014-2015:

Utdanningsprogram	Antall plasser	Primær-søkere pr 7/5-14	Antall elever fra Søgne/Songdalen	Ant. primær-søkere Søgne/Songdalen
Naturbruk	75	57	18	18
Tekn. og industriell produksjon	30	20	17	17
Studiespes., 3.påbygg	30	23	12	12
Studieforberedende naturbruk	15	15	10	10
SUM	150	115*	57	57

*Spesialundervisningsklassene er ikke med i tabellen.

Skolen har følgende tilbud og elevtall innen utdanningsprogram for naturbruk i 2014-2015:

Studietilbud	Ant. klasser	Ant. plasser	Ant. elever
Naturbruk Vg1	2	30	25
Vg2 Heste- og hovslagerfag	1	15	9
Vg2 Landbruk- og gartneri	1	15	14
Vg2 Anleggsgartner og idrettsanlegg	1	15	10
Studieforberedende naturbruk	1	15	17
SUM	6	90	75

Skolen fikk tildelt kr 30 032 000 for skoleåret 2014-2015 til opplæring av til sammen ca. 160 elever. Dette utgjør i ca. kr 180 000 pr elev. Den reelle kostnaden varierer for de ulike utdanningsprogrammene, og spesialundervisning og naturbruksopplæringen bidrar til å dra snittet opp. En elevplass på naturbruk koster derfor mer enn dette.

3.5.3. NATURBRUKSOPPLÆRING FOR ELEVER FRA VEST-AGDER

Mange fylkeskommuner har i dag skoler som sliter med rekrutteringen til naturbrukstilbudet, og flere fylkeskommuner vurderer den fremtidige driften av utdanningsprogrammet. Av de 180 elevene fra Vest-Agder som hadde skoleplass på KVS Lyngdal som primærønske skoleåret 2014-2015, søkte 53 elever seg til Vg1 og Vg2 naturbruk.

Det er mye som må vurderes i tilknytning til Søgne videregående skole. Det viktigste spørsmålet er hvordan aktuelle elever fra Vest-Agder på best mulig måte kan få naturbruksutdanning innen forsvarlige økonomiske rammer.

Fremtiden for naturbruksopplæringen må planlegges ut fra mange usikkerhetsfaktorer. Det blir stadig færre arbeidsplasser innen de yrkene naturbruksutdanningen tradisjonelt har rekruttert til, og søkingen til tilbudet går ned både nasjonalt og i Vest-Agder fylkeskommune.

Opplæringsmålene i utdanningen er utvidet. Naturbruksutdanningen skal bidra til bevisstgjøring om forvaltningen av naturen, klimarelaterte utfordringer verdiskaping basert på tilgjengelige ressurser.

En av fire elever som starter på naturbruk går videre ut i lære og spørsmålet er om søkerne velger naturbruk for å forberede seg til et yrke innen feltet eller om deres utdanningsvalg i

sterkere grad styres ut fra andre interesser som hest og hundehold. Det er ikke negativt at ungdom søker seg til tilbud de er motivert for. Det bør imidlertid tas med i vurderingen at dette er svært kostbare tilbud dersom målet er å forberede seg til høyere utdanning og oppnå studiekompetanse.

De tre alternativene som vurderes er:

- Alt. 1: Videreføring av naturbruksutdanningen på Søgnetunet. Alle bygninger må oppgraderes. Skolen forblir en liten skole med få utdanningsprogram og klasser.
- Alt. 2: Det inngås et samarbeid med Aust-Agder om kjøp av plasser på Holt, og eventuelt med aktuelle privatskoler. Dette vil styrke samarbeidet mellom de to fylkeskommunene og sikre en mer robust naturbruksutdanning for elevene i begge Agderfylkene. Skolene har internat.
- Alt. 3: Naturbruksopplæringen flyttes til en annen kombinert videregående skole i Kristiansandsregionen. Den praksisrelaterte opplæringen gis på Søgnetunet. Nybygg og oppgraderinger som kreves for skolens tilbud gjennomføres.

Alternativ 1

Vest-Agder fylkeskommune viderefører naturbruksutdanningen på samme sted som i dag. Alternativet er aktuelt dersom man tror at Søgne videregående skole kan bli et kraftsenter for naturbruk i regionen. Dette vil kreve at en får til et tett samarbeid med aktuelle aktører i regionen, og utvikler tilbud innenfor det spesialiserte volumorienterte landbruket. Samtidig må det tilbys variert og bred opplæring innenfor bygdenæringsutvikling.

For å få til økt elevgrunnlag må tilbudet bli mer attraktivt. Dersom dette skal lykkes må også de andre aktuelle aktørene innen landbruksnæringen bidra med samordna tiltak, og lykkes med sine mål. Dette gjelder både næringslivet, myndighetene og organisasjonene. Det er imidlertid vanskelig å planlegge at skolen skal bli mer attraktiv når en er avhengig av andres gjennomføringsevne.

For å møte behovet for kunnskap innen bygdenæringsutvikling må tilbudet også ta opp i seg fagkunnskap som foredling, markedsføring, salg og distribusjon, samt kunnskap om nye markeder og produktområder som utleie, turisme, helse og omsorg. Dette er fag som i dag tilbys innen ulike utdanningsprogram ved fylkeskommunens større kombinerte skoler.

En videreføring av naturbruksopplæringen ved Søgnetunet medfører behov for sanering og reetablering av bygg. Utgiftene til nye driftsbygninger er vanskelig å beregne. Kostnadene vil avhenge av bredden i tilbudet fylkeskommunen ønsker å legge opp til, og detaljprosjektering har ikke vært gjennomført.

Alternativ 2

Et annet alternativ blir nevnt i Omdals utredning, nemlig å se naturbrukstilbudet i fylkene Vest-Agder, Aust-Agder og Telemark under ett. Det er i dag til sammen fem naturbruksskoler i disse fylkene, og de aller fleste sliter med lav rekruttering. Det bør vurderes om tiden er inne for en konsentrasjon av utdanningstilbudet innen landbruket. Da kan det evt. lages smidige ordninger som gjør det enkelt for ungdommen å søke plass på tvers av fylkesgrensene. Nedlegging av eget tilbud og kjøp av plass ved privatskoler eller ved naturbrukstilbudet i Aust-Agder vil da være en mulig løsning.

Aust-Agder la fram sin rapport, " Videregående skoler- skolestruktur og utfordringer" i juni 2013. Når det gjelder naturbruk har fylkeskommunene de samme utfordringene, og utredningsgruppen i Aust-Agder beskriver disse slik:

- Sviktende elevsøkning til naturbruk, både i Aust-Agder og i nabofylkene.
- Store kommende investeringsutgifter knyttet til den gamle bygningsmassen på Holt, som vurderes som ikke forsvarlig å gjennomføre.
- Ved å opprettholde Vg1 Naturbruk på Tvedestrand og Åmli videregående skole vil 16-åringene slippe å reise ut av fylket for å begynne på naturbruk.
- Vg2 Anleggsgartner og idrettsanlegg gir en utdanning det er etterspørsel etter, og tilbudet finnes i dag ikke på Søve videregående skole.

Hensynet til elever og bygningsmasse har veid tyngst i konklusjonen. Saken ble behandlet i fylkestinget i Aust-Agder i oktober 2013, og følgende ble vedtatt: *"Avdeling Holt. Tilbudet innen naturbruk på Holt opprettholdes. Det bygges ny driftsbygning."*

Det bør vurderes om Vest-Agder skal kjøpe plasser for sine elever ved Holt og eventuelt ved de private skolene KVS Lyngdal og KVS Bygland som begge tilbyr naturbruksutdanning. Alle skolene har internat for elever som ønsker det. Kjøretiden mellom Kristiansand og Holt er ca. en time, så for elever bosatt øst i Vest-Agder vil det også være mulig å dagpendle til skolen.

Et samarbeid mellom de to fylkeskommunene vil styrke elevgrunnlaget ved Holt, og gi skolen større mulighet til forutsigbar drift, bredere fagmiljø, større elevgrunnlag og bedre rekruttering av god kompetanse

Det er usikkert hvordan en evt. nedlegging av naturbruk ved Søgne vgs. vil virke inn på rekrutteringen til utdanningsprogrammet. Det kan antas at de mest motiverte elevene vil velge tilbud i andre fylker eller på private skoler, mens de mer usikre vil søke seg over til andre tilbud i lokalmiljøet. I dag velger 75 – 80 % av elevene på naturbruk et utdanningsløp mot studiekompetanse slik at de etter endt videregående opplæring kan starte på høyere utdanning. Det må forventes at noen av disse vil foretrekke å søke seg til studieforbereende utdanningsprogram på skoler i Kristiansandsregionen som tilbyr fordypning innen miljørelaterte fag, friluftsliv, entreprenørskap og realfag knyttet mot naturfagene.

Dersom naturbrukstilbudet ved Søgne vgs. legges ned, vil skolens øvrige utdanningsprogram flyttes til andre skoler i regionen.

Alternativ 3

Et tredje alternativ er en kombinasjonsmulighet der en tenker at naturbruksutdanningen tilbys ved en av Kristiansandsregionens videregående skoler, for eksempel Vågsbygd videregående skole, eller en eventuell ny skole på Tangvall, og at naturbrukselevene får sin praksisrelaterte opplæring på Søgnetunet som nå. Lokaliseres naturbruk til Vågsbygd videregående skole, vil skolen styrkes som kombinert videregående skole.

Dette alternativet krever tidsmessige driftsbygninger. Dagens driftsbygninger er slitt og ikke i tråd med gjeldende krav. Det må derfor investeres i undervisningsfjøs, smådyravdeling, stall, ridehall og øvingsbygg for anleggsgartner tilbudet om en skal legge opp til at det gis full naturbruksutdanning i Vest-Agder. Det vil også kreves at naturbruksopplæringen, på tross av få elever, har tidsmessig utstyr innen alle fagområder.

En variant av alternativ 3 kan være å begrense naturbrukstilbudet i Vest-Agder til Vg1 naturbruk og Vg2 anleggsgartner- og idrettsanleggsgagn i tilknytning til en av videregående skolene og Søgnetunet, og kjøpe plasser på Vg2 ved andre skoler i de tilbud vi ikke selv gir. Det vil kreve langt mindre omfattende bygging ved Søgnetunet.

All teoriundervisning legges i begge modeller til en videregående skole i Kristiansandsregionen, slik at det pedagogiske og personellmessige miljøet holdes samlet. Undervisnings- og administrasjonslokalene i Søgne kan da avhendes.

3.6. VURDERINGER OG KONSEKVENSER

Om en ønsker best mulig kvalitet i opplæringen bør følgende viktige spørsmål vurderes:

- Ønsker unge i Søgne og Songdalen å gå på videregående skole i Søgne?
- Ønsker elever fra Kristiansand å dra til Søgne for å få videregående opplæring?
- Vil bygging av en ny skole på Tangvall gi bedre læringsutbytte enn utvidelse av eksisterende skoler i Kristiansandsregionen?

3.6.1. PERSONALMESSIGE KONSEKVENSER

Et annet viktig forhold er at omorganisering av skolen vil kunne bety at en del av skolens ansatte bytter arbeidssted. For enkelte kan det bli aktuelt å tilrettelegge overgang til annet arbeid. Vest-Agder fylkeskommune vil ikke gå til oppsigelser som følge av denne organisatoriske endringen. Dette innebærer at alle som blir berørt skal ivaretas og at det skal arbeides aktivt med å finne løsninger for den enkelte.

3.6.2. INNTAKSREGIONER, FRITT SKOLEVALG OG ELEVSAMMENSETNING

I Vest-Agder fylkeskommune er det etablert 4 inntaksregioner, Lister, Lindesnes, Kristiansand og Vennesla. Elever tas inn i egen region om det utdanningstilbudet de søker finnes der. For noen elever er valg av skole så sentralt at de da søker tilbud som kun finnes på den skolen de ønsker seg til. Men de aller fleste søker tilbud i egen region. Fritt skolevalg til alle fylkeskommunens skoler har vært diskutert, og i disse dager innhenter utdanningsdirektoratet informasjon om elevsøkning på tvers av fylkesgrenser i forbindelse med sitt arbeid knyttet til inntaksbestemmelser. Hvordan inntaksreglene blir i planperioden er uvisst, men de er av avgjørende betydning om en velger å etablere en ny randsoneskole i Søgne.

Ønsker en å sikre stabil rekruttering til den nye skolen kan det synes hensiktsmessig å innføre en egen inntaksregion for elever fra Søgne og Songdalen. Det vil sikre at skoleplassene benyttes av lokale ungdommer og en får en god elevsammensetning med elever med ulik sosial og kulturell bakgrunn, elever med ulike forkunnskaper og forutsetninger for læring. Skoleforskning viser at heterogene skolemiljøer gir best læring for hele elevgruppen.

Dersom en beholder dagens inntaksregler vil elever fra Søgne og Songdalen kunne søke til alle skoler i Kristiansandsregionen. Når vi nærmer oss 2020, og presset på skolene i sentrum øker ytterligere, vil vi kunne få en sterkere karakterbasert selektering ved inntak til de mest populære skolene. Dette kan føre til at ungdom med gode karakterer i Søgne og Songdalen

søker seg til store attraktive skoler i sentrum, som tilbyr stor fagbredde og fordypning i en rekke fag. De som har svakere karakterer vil da tas inn der det er ledig plass. Vi ser fra andre storbyer at dette fører til at det utvikles B-skoler som sliter med nedadgående søkning og stadig dårligere omdømme.

For å forhindre denne effekten ved etablering av en ny randsoneskole, kunne en tenke at en flyttet et helt utdanningsprogram, for eksempel all byggfagopplæring eller alle klasser innen helse- og oppvekstfag, til skolen i Søgne. Da ville alle elever i regionen som ønsket det aktuelle tilbudet måtte reise til Søgne, og en ville sikre en større bredde i elevgruppen. Det ville imidlertid by på problemer med kjønnsbalansen ved skolen. Erfaringer har også vist at effekten av et slikt grep er at søkningen til det aktuelle tilbudet går ned, og at dette sjelden er et godt, langsiktig grep. Aust-Agder fylkeskommune flyttet på 90-tallet all sin opplæring innen idrettsfag til Åmli for å sikre elevgrunnet der. Det førte til redusert innsøkning, og tilbudet ble etter hvert flyttet til Arendal.

3.6.3. ELEVERS PREFERANSER VED VALG AV SKOLETILBUD

Erfaring fra ulike fylkeskommuner viser at store byskoler med bredt fagtilbud har god søkning. Tydeligst ser vi dette på søkningen til studiespesialiserende utdanningsprogram.

Tidligere skoledirektør i Kristiansand Odd R. Jørgensen har innhentet noen synspunkter fra et begrenset utvalg i Søgne og Songdalen, som viser samme tendens. Kartleggingen tilfredsstillende ikke kravene til en solid undersøkelse. Enkelte av spørsmålene er knyttet til dagens Søgne videregående skole, og svarene preges også av dette.

Tabellen viser hvem som er spurt og antall respondenter.

Gruppe	Antall	Merknad
Politikere	12	
Næringsdrivende i kommunene	15	
Skolerådgivere ungdomsskolene	2	
Elevrådsrepresentantene u-skolene	16	Svarer på vegne av
Elevrådsrepresentantene videregående	3	elevene på egen skole
FAU medlemmer	34	
Ansatte Søgne vgs	14	
Ledergruppen Søgne vgs	3	
Totalt antall respondenter	99	

En gjennomgående tilbakemelding er at mange av de spurte ønsker at det skal være en videregående skole i området, men svarene spriker når det gjelder skolens ønskelige innhold og hvem som skal gå på skolen.

Elevene sier at de vil til byen etter å ha gått på skole i Søgne i 10 år. Begrunnelsen for dette er alt fra ønske om å treffe nye folk og få nye venner, til å få et bredere studietilbud. Fra foreldregruppen uttrykkes det samme.

Det er ikke undersøkt hvordan elever fra Kristiansand vil stille seg om de tas inn på videregående skole i Søgne. Fra undersøkelser andre steder i landet viser det seg at ungdom generelt søker seg mot sentrum. Det kan derfor ikke forventes at skoleplass i Søgne

vil være kristiansandsungdoms førstevalg. Det kan derfor bli krevende å få god rekruttering til en ny skole.

3.6.4. SKYSS OG REISETID TIL TANGVALL

Etter godt og grundig samarbeid med Agder kollektiv transport (AKT), har vi prøvd å kartlegge hvilke konsekvenser en ny videregående skole på Tangvall vil få for skyssutgifter og reisetid. I vedlegg 3a er en utredning vedrørende busstilbud til ny skole på Tangvall med 600 elever.

I dag går 57 elever fra Søgne og Songdalen på Søgne videregående skole. Øvrige elever går på videregående skoler i Kristiansand. Dersom Søgne videregående skole nedlegges, og det ikke bygges skole på Tangvall, vil vi få noe reduksjon i skysskostnadene. Skyss til Søgnetunet opphører og alle elever reiser til Kristiansand.

Dersom en bygger ny videregående skole på Tangvall for ca. 600 elever, vil det bli noe dyrere enn i dag å transportere elevene fra Songdalen, medregnet elever fra Finsland, Breland og Bjelland. Elevene fra Songdalen vil reise både til Søgne og til Kristiansand, alt etter valg av utdanningsprogram. Det må derfor være skyss i begge retninger. I dag tar disse stort sett rutebusser til Kristiansand.

Med en ny skole blir det flere elever i Søgne som kan gå/sykle til skolen og færre som skal med buss til Kristiansand. Skysstilbudet for elever fra Søgne vest, Marnardal og Holum må imidlertid opprettholdes. Det blir også et betydelig antall elever som må transporteres til Søgne fra ulike bydeler i Kristiansand. Noe av denne transporten kan foregå med såkalt "motstrømstrafikk", og er derfor mindre kostnadskrevende, men skal ca. 300 elever fra Kristiansand ankomme Tangvall samtidig, vil det kreve ekstra busser. Skyssen kan forsøkes samordnet med ungdomsskolen, men dette krever tilpasninger i forhold til skolestart og -slutt. Dette viser seg ofte å være vanskelig.

En må påregne økte skysskostnader ved etablering av skole på Tangvall. Kostnadene kan ligge mellom på 3-4 millioner kroner. Dette er kostnader som vil være avhengig av antall elever som må skysses og hvorvidt elevene kan spre seg på flere avganger på morgenen som følge av ulike starttidspunkt m.m. Tilsvarende gjelder på ettermiddagen. Reisetiden vil bli kortere for unge som bor i nærheten av Tangvall og fra de fleste steder i Søgne. Elever som bor i Kristiansand øst og i ytre Vågsbygd vil få lang reisetid.

3.7. FORSLAG TIL TILTAK

Som nevnt innledningsvis forventes det to "topper" i elevtallet i overskuelig fremtid. Den første kommer i 2027 og det er den som omhandles av denne planen. I 2040 regner vi med at elevtallet har steget med 500 elever, til slik at elevtallet i Kristiansandsregionen passerer 6000.

Fram mot 2030 må videregående opplæring i Kristiansandsregionen organiseres slik at skolene i regionen kan ta imot 700-800 flere elever enn i dag. Økningen forventes fra 2022.

Elever som i dag får undervisning i leide lokaler er med i den beregnede elevtallsøkningen. Om Søgne videregående skole nedlegges, er det behov for ytterligere 150 elevplasser.

3.7.1. NY SKOLE PÅ TANGVALL

I et distriktutviklingsperspektiv vil en fylkeskommunal videregående skole på Tangvall gi lokale gevinster. Sett fra et skolefaglig ståsted og ut fra utfordringene skoleeier skal ivareta for hele fylkeskommunen, er det flest argumenter som taler mot at det etableres en ny kombinert videregående skole på Tangvall i denne planperioden.

Dagens inntaksmodell er lagt til grunn i denne utredningen. Det er ikke ønske om en egen inntaksregion for Søgne og Songdalen hos elever og foresatte, og mange elever fra Søgne ønsker skoleplass i Kristiansand. En ny skole på Tangvall forutsetter at kristiansandselever fyller 300 av skoleplassene. Kristiansandselevne er ikke spurt om de ønsker dette tilbudet. Vi antar at også kristiansandselever ønsker seg mot sentrumsnære skoler, men vi håper å få synspunkter på dette i høringen.

Uten inntaksreguleringer til en videregående skole på Tangvall, tror vi det er sannsynlig at fylkeskommunen må "dirigere" elever til Søgne for å fylle opp plassene. Dette gir ikke optimalt læringsmiljø, og vil kunne bidra til reduserte læringsresultater og svakere gjennomføring hos elever med lav skolemotivasjon.

En grov økonomisk analyse tilsier at utbygging på Tangvall vil føre til et samlet investeringsnivå på nærmere 400 mill. kr. Ca. 50 mill. er knyttet opp til tiltak innenfor praksisarealer til naturbruk. Det må påpekes at disse tallene inneholder svært mange usikre parameter, og for å få tilstrekkelig grunnlag for å kostnadsberegne dette reelt, må det gjennomføres et skisseprosjekt. En investering på anslagsvis 400 mill. kr i Søgne vil legge beslag på all investeringskapasitet i skolebygg frem mot ca. år 2022, dersom gjeldsgraden ikke skal økes. Hele den forventede elevveksten i regionen vil da måtte legges til Søgne, ettersom de øvrige skolene allerede er fylt opp.

Om fylkeskommunen velger å kjøpe opplæringsplasser innen naturbruk fra Aust-Agder, slipper man å bygge nytt på Søgnetunet. 350 mill. til en ny skole på Tangvall utgjør likevel en så stor andel av fylkeskommunens mulige investeringer at det vil bli vanskelig å fullt ut dekke øvrige behov ved elevtallsveksten. Nødvendige tiltak i Lister vil også måtte settes på vent. Vi anbefaler derfor ikke at det bygges en ny videregående skole på Tangvall i denne planperioden.

3.7.2. UTVIDELSE AV KRISTIANSANDSSKOLER

Som gjennomgangen av de ulike skolenes utbyggingspotensial viser, er det mulig å dekke inn elevtallsveksten i Kristiansandregionen fram til 2030 ved å utvide kapasiteten ved eksisterende skoler, også om Søgne vgs. nedlegges. Utdanningstilbudet innen TIP og 3. påbygg i Søgne kan f.eks. overføres til Kvadraturen skolesenter, og naturbruk og spesialundervisning til Vågsbygd videregående skole. Begge disse skolene har utvidelsesmuligheter og bør vurderes utbygd for å kunne ta imot flere elever. Kvadraturens læringsmiljø vil styrkes om skolen får flere klasser innen studiespesialiserende

utdanningsprogram og Vågsbygd vil få større mangfold og bredere kompetanse om det bygges opp en avdeling for spesialundervisning og et yrkesfaglig tilbud ved skolen.

Dersom en velger å utvide kapasiteten ved disse skolene først, bør det vurderes om Fagskolen skal flytte ut fra Kvadraturen skolesenter til andre egnede lokaler. Dette vil gi skolesenteret anledning til å tilby flere videregående elever skoleplass og til å få et bredere sammensatt elevmiljø. Tangen videregående skole har mulighet for utvidelse innen eksisterende bygningsmasse, og Vennesla videregående skole har ledig kapasitet både til å dekke inn elevtallsøkningen i Vennesla og tilby plasser til elever fra Kristiansandsregionen. Det er også mulig å bygge ut nye arealer ved Kristiansand katedralskole Gimle når elevtallsveksten tilsier det.

Når en vurderer utvidelse av skolene i Kristiansand, nybygg på Tangvall og et sterkt behov for endring i Listerregionen er hovedspørsmålet: Hva gir best opplæring for flest mulig elever i Vest-Agder? Hvordan kan vi få mest- og best opplæring for hver krone?

Samlet sett vil en innenfor eksisterende skoler i Kristiansand kunne gi tilbud til de elevene vi venter å få i videregående skole fram mot 2030 dersom en foretar nødvendige utvidelser. Ut fra en helhetlig vurdering av de utfordringene skoleeier står overfor, anbefaler vi at en løser elevtallsveksten i planperioden ved utvidelse av eksisterende skoler.

3.7.3. ORGANISERING AV NYTT NATURBRUKSTILBUD TIL ELEVENE I VEST-AGDER

Dersom Søgne videregående skole nedlegges, vil naturbruk kunne videreføres i Vest-Agderskolen ved at tilbudet overføres til en annen videregående skole. Omfanget av evt. sanering og reetablering av driftsbygninger for den praksisrelaterte opplæringen på Søgnetunet, vil avhenge av hvilke tilbud en velger å videreføre innen naturbruksopplæringen i Vest-Agder. Dersom en velger å videreføre Vg1 og Vg2 anleggsgartner- og idrettsanleggsgag i Vest-Agder, og kjøpe andre Vg2-tilbud i Aust-Agder, vil flere 16-åringer kunne bo hjemme, og en kan videreføre spesialundervisningstilbudet innen naturbruk. Dette forslaget innebærer sterk reduksjon i behovet for driftsbygninger og utstyr sammenlignet med et mer omfattende Vg2-tilbud som i dag.

Alternativt kan en inngå en avtale med Aust-Agder fylkeskommune og kjøpe plasser ved Holt. Flere elever i naturbruk på Holt, vil styrke elevgrunnlaget ved skolen, gjøre den mer robust og sikre bredde i tilbud og elevgruppe. Med så lite elevgrunnlag som en ser innen dette utdanningsprogrammet, og med en nedadgående tendens i søkertallet, vil det være en vinn-vinn situasjon for Agderfylkene å samle naturbruksopplæringen på ett sted. Økonomisk sett vil dette være det klart gunstigste. Gjestelevsatsen for kjøp av plasser innen naturbruk er 167 500 kr pr år pr elev. Dette ligger langt under det vi bruker pr elev i dag. Med store investeringer i bygg og utstyr vil fylkeskommunens kostnader øke ytterligere om tilbudet skal fortsette i Vest-Agder.

3.7. KONKLUSJONER

3.7.1 PRINSIPPER OG PREMISER

Sak 6/2014 "Hovedprinsipper for utforming av skolestruktur i Vest-Agder" gir føringer som er lagt til grunn for vurderingene i skolebruksplanen. Kapasiteten ved de videregående skolene i Kristiansandsregionen skal utvides for å møte forventet elevvekst. Dette skal gjøres innen forsvarlige økonomiske rammer på en slik måte at nødvendige tiltak i Listerregionen også kan ivaretas. Utvidelsene skal føre til flere elevplasser og økt læringskvalitet. Gjennom gode strukturelle grep kan endringene bidra til at skolene får en bedre elevsammensetning, bredere fagmiljøer og dermed bedre læringsbetingelser for elevene i Kristiansandsregionen.

I denne planen legges det opp til en avklaring på videre utbygging og lokalisering av skoletilbud. Når det er avgjort, vil en komme tilbake til fordeling av klasser og fagtilbud ved den enkelte skole. Prosjektering av nybygg/utvidelser kan så starte med tanke på utbygging i det tempo økonomien tillater.

3.7.2. FORSLAG

Følgende organiseringsalternativer foreslås gjennomført:

Eksisterende skoler i Kristiansandsregionen utvides for å møte elevtallsveksten frem mot 2030. Det bygges ikke ny videregående skole på Tangvall i planperioden.

Opplæringen innen teknikk og industriell produksjon, 3.påbygg og spesialundervisning ved Søgne videregående skole flyttes til andre skoler i Kristiansand. Det kjøpes plasser i Aust-Agder til elever som ønsker opplæring innen naturbruk. Opplæringen på Søgnetunet opphører.

4. SKOLEBRUKSPLAN FOR LISTER

4.1. STATUS 2014-2015

I Listerregionen har Vest-Agder fylkeskommune to videregående skoler, Sirdal videregående skole og Lister videregående skole. Det er ingen endringsplaner for Sirdal videregående skole, så skolen blir ikke drøftet i denne planen.

I 2010 ble fem videregående skoler slått sammen til en skole, Lister videregående skole. Konsulentselskapet Agenda Kaupang har i 2014 evaluert konsekvensene av sammenslåingen gjennom innsamling av kvalitative og kvantitative data, og konkluderer med at sammenslåingen har ført til et bredere og mer forutsigbart tilbud, god rekruttering og større mulighet for å beholde undervisningspersonell

I Agenda Kaupangs kartlegging gir rektor og avdelingsledere uttrykk for at større bredde innen studiespesialisering og fellesfag har styrket fagmiljøet. Det har også blitt bredere tilbud ved studiested Lista etter at det er opprettet Vg2 frisør (8 plasser) og IKT driftsfag (15 plasser). Ledergruppa uttrykker likevel at *"det fortsatt er stort potensial for å videreutvikle fagmiljø og samarbeid"*

"Samtidig gir skolens fysiske forhold krevende utfordringer sammenlignet med de andre videregående skolene i fylket. 5 studiesteder som er geografisk spredt med reisetider på 25 og 50 minutter mellom studiestedene stiller krav til god planlegging av møter og samarbeid og er tidkrevende i forhold til reising. Dette er fysiske forhold som vil kunne begrense utviklingen av fagmiljøet."

Det er vanskelig å se om sammenslåingen til én skole har hatt betydning for rekruttering til ledige stillinger. Det har vært krevende for skolen å få tak i yrkesfaglærere innen enkelte fagområder, men det kan ha blitt noe enklere å unngå overtallighet. Nå kan en flytte ansatte til et annet studiested eller tilby delstilling ved flere studiesteder om behovet reduseres ved et av studiestedene.

4.1.1. TILBUDSSTRUKTUREN

Lister vgs. består av fem studiesteder som er lokalisert i Flekkefjord, Kvinesdal, Lyngdal, Farsund (Eilert Sundt vgs.) og Lista.

Lister vgs. tilbyr i 2014-2015 følgende utdanningsprogram:

Utdanningsprogram	Studiested
Elektrofag (EL)	Flekkefjord, Lyngdal
Bygg- og anleggsteknikk (BA)	Flekkefjord, Lyngdal
Teknikk og industriell produksjon (TIP)	Flekkefjord, Lyngdal, Lista
Design og håndverk (DH)	Lista
Medier og kommunikasjon (MK)	Kvinesdal, Lyngdal
Musikk, dans og drama (MDD)	Lyngdal
Restaurant- og matfag (RM)	Kvinesdal
Service og samferdsel (SS)	Flekkefjord, Lista
Studiespesialiserende (ST)	Flekkefjord, Eilert Sundt
Studiespesialiserende, 3.påbygg (PB)	Flekkefjord, Eilert Sundt
Studiespesialiserende med formgivingsfag (ST)	Flekkefjord
Spesialundervisningstilbud i egne klasser	Flekkefjord, Kvinesdal

Utdanningsprogram fordelt på de ulike studiestedene 2014-2015

Avdeling	Programområder	Antall elever 2014-2015	Antall plasser 2014-2015
Flekkefjord	BA, EL, SS, ST, TIP, PB	357	420
Kvinesdal	HO, MK, RM	175	188
Lyngdal	BA, HO, TIP, MDD	124	137
Eilert Sundt	ST, PB	298	300
Lista	DH, EL, TIP, SS	127	137
Sum		1081	1182

Tabellen viser antall elever pr 15.8.2014 og antall plasser vedtatt opprettet i mai 2014

*Spesialundervisningsplassene er ikke med i tabellen

Samlet vil Lister videregående skole tilby følgende i 2014-2015 (spesialundervisning inkludert):

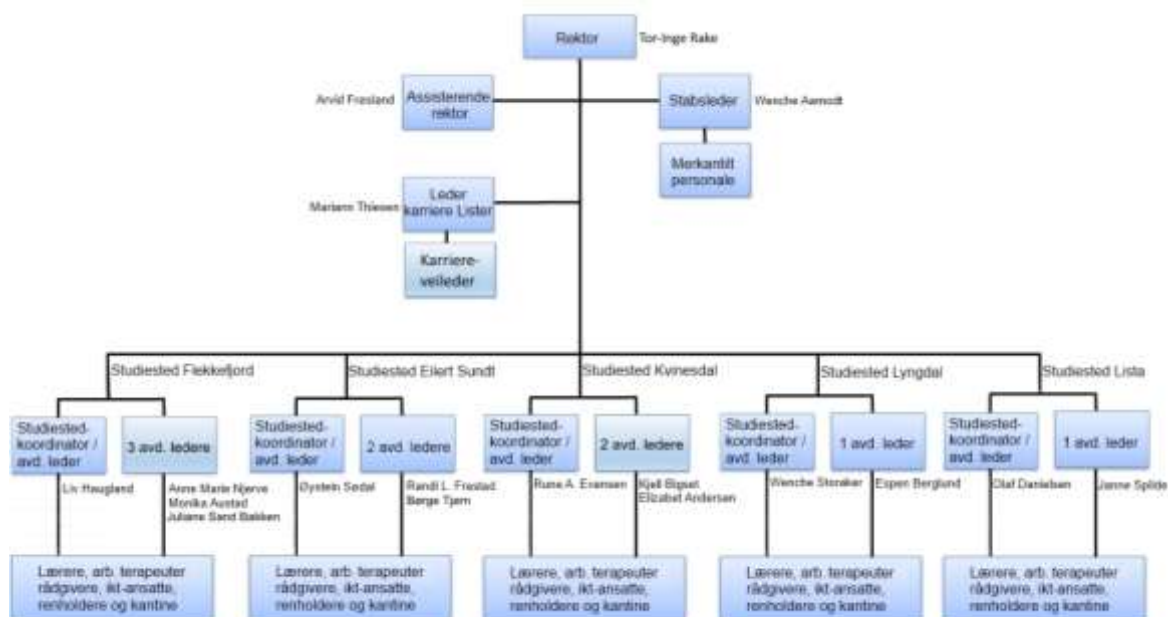
Utdanningsprogram	Antall elever 2014-2015	Antall plasser 2014-2015
Bygg- og anleggsgfag	68	91
Design og håndverksfag	27	39
Elektrofag	68	75
Helse- og oppvekstfag	120	135
Medier- og kommunikasjonsfag	68	83
Musikk, dans, drama	7	15
Restaurant og matfag	18	30
Service og samferdselsfag	30	30
Studiespesialisering	460	495
Studiespesialisering, 3.påbygg	82	60
Teknikk og ind.produksjon	111	121
Spesialundervisning i tilrettelagte klasser	36	47
SUM	1095	1221

Det er 10 ordinære klasser innen yrkesfaglige tilbud som starter med 8 elever eller færre i hver klasse. Studiespesialisering med formgiving organiseres med en halv klasse på hvert trinn.

4.1.2. ORGANISERING

Ledelse

Skolen fikk etter sammenslåingen følgende styringsstruktur:

Skolen har arbeidet med organisasjonsmodellen etter oppstarten. Våren 2013 ble det innført en ledelsesstruktur med færre ledd, og sterkere fokus på fagsamarbeidet mellom avdelingene. I dagens modell har Lister 1192 % ledelsesressurs. Dette inkluderer et tillegg på 420 % ut over normert tildeling; skolen fikk beholde ledelsesressurs i sammenslåingen slik den var ved de fem opplæringsstedene. Om skolen hadde vært én samlokalisert skole med samme tilbud, skulle skolen hatt 772 % ut fra budsjettmodellen. I kroner betyr dette 3,6 mill. mindre pr år.

Ved to selvstendige skoler slik det foreslås i dette planforslaget, blir ledelsesressursen til sammen 858 %. Det er en besparelse på 334 % i forhold til dagens tildeling.

Agenda Kaupang har vektlagt vurderingen av ledelsens arbeid og funksjon i sin rapport. Etter en grundig kartlegging av lederroller, tillitsvalgtes funksjon og personalundersøkelsen, konkluderer Agenda Kaupang blant annet med følgende:

"Dagens struktur med både geografiske avstander og kulturelle forskjeller mellom studiestedene, genererer flere ledelsesmessige utfordringer. Vår vurdering er at man har kommet et stykke på vei for å håndtere disse utfordringene, men at det fortsatt er en vei å gå før man reelt kan snakke om en felles skole. Etter vårt syn representerer ledergruppa det klart viktigste verktøyet for å komme videre på dette området. En sammensveiset ledergruppe som taler med en tunge utad, og som evner å bruke hverandre til fellesskapets beste, er en forutsetning for at intensjonene med sammenslåingen skal realiseres. I forlengelsen av dette mener vi at rammebetingelsene for ledelse ville blitt enklere med færre studiesteder, og som en konsekvens av dette, færre ledere i ledergruppa. [...]."

"Vårt inntrykk er at dagens lederstruktur på sett og vis fremstår som et kompromiss fra sammenslåingen, som trolig var viktig i en overgangsfase, men som i dag fremstår med enkelte klare svakheter. Vi har derfor full forståelse for at mange opplever dagens struktur som komplisert."

Den største utfordringen er trolig knyttet til at rollen som studiekoordinator oppleves som litt uklar. På den ene siden er den sidestilt med de andre avdelingslederne og på den andre siden er den tillagt enkelte tilleggsfunksjoner som gjør at den kan fremstå som «overordnet» avdelingslederne."

"Dersom man ønsker å skape bedre betingelser for ledelse av skolen tror vi det vil være et viktig bidrag å redusere antall studiesteder og ledere. "

Rektor Elin Stavrum sluttet som rektor våren 2014 og ny rektor, Tor Inge Rake tiltrådte 1.8.2014.

Merkantile funksjoner, bibliotek, IKT

Skolen har beholdt merkantile tjenester ved alle 5 studiesteder. Til sammen har skolen en merkantil stab på 11 stillinger som samlet utgjør 675 % årsverk. Tjenesten fungerer bra. Det er innarbeidet gode rutiner og Agenda Kaupang konkluderer sin rapport med:

"Samlet sett er vårt inntrykk at sammenslåingen har bidratt til en positiv kvalitetsutvikling av de merkantile tjenestene. En felles ledelse – stabsleder - av de merkantile funksjonene med utvikling av felles rutiner, felles drøftinger av hvordan de merkantile funksjonene skal utføres og spesialisering på enkelte områder ser ut til å ha bidratt positivt til kvalitetsheving samlet sett, og likere praksis på studiestedene."

Skolens ressursbruk er imidlertid høy sammenlignet med andre videregående skoler i Vest-Agder på samme størrelse. Tabellen viser prosent av årsverk.

Ressurs bibliotek, merkantil, IKT – per elev

	Total ressurs	Antall elever	Per elev
Vågsbygd	465	649	0,72
KKG	1128	1392	0,81
Kvadraturen	898	1089	0,82
Tangen	780	940	0,83
Mandal	734	740	0,99
Søgne	195	193	1,01
Vennesla	539	496	1,09
Lister	1390	1125	1,24
Byremo	137	107	1,28
Sirdal	128	80	1,60
SUM	6394	6811	

4.1.3. GJENNOMFØRING

Gjennomføring – skoleår

	2010-11	2011-12	2012-13
--	---------	---------	---------

Lister vgs.	75,4 pst.	77,6 pst.	80,2 pst.
VAF	76,5 pst.	77,0 pst.	77,5 pst.

Elevenes progresjon i 2012

	Andel som gjennomfører på normert tid	Andel som er ute av vgo i ett år	Andel som begynner om igjen på samme eller lavere trinn
Lister vgs.	81 pst.*	12,8 pst.	6,0 pst.
Vest-Agder fylke	83,1 pst.*	12,1 pst.	4,8 pst.
Nasjonalt	78,1 pst.*	15,8 pst.	6,1 pst.

*Forskjellen mellom prosentandel for gjennomført vgo og disse tallene skyldes at elever som styrker i fag ikke får vitnemål/fagbrev (=fullført)

Andel elever som sluttet i løpet av året (mellom 01.10 og skoleårets slutt)

	2010-11	2011-12	2012-13
Lister vgs.	3,8 pst.	3,5 pst.	2,2 pst.
VAF	3,5 pst.	3,5 pst.	3,5 pst.
Nasjonalt	4,8 pst.	4,8 pst.	-

Tabellene viser at svært få elever slutter i løpet av skoleåret. Ansatte ved de fem studiestedene følger opp den enkelte elev og henter inn elever som står i fare for å gi opp. Kun 2,2 % sluttet ved Lister vgs. i løpet av skoleåret 2013-2014, og årsakene kan for noen av disse være f.eks. fysisk eller psykisk sykdom, graviditet eller at eleven byttet skole fordi familien flyttet.

Tallene som viser progresjon kan tyde på at elevene faller fra i overgangen mellom Vg1 og Vg2, og mellom Vg2 og læreplass. Noen mangler karakterer eller stryker i fag og får dermed ikke vitnemål og fullført skoleår. Dersom elever slipper å bytte skole mellom Vg1 og Vg2 vil frafallet reduseres. Godt samsvar mellom antall yrkesfaglige elevplasser og læreplassstilbud i aktuelle fag er også viktig.

Faglige resultater - karakterer

Resultatene ved Lister videregående skole viser at alle studiesteder har karakterer som ligger på gjennomsnittet eller over sammenlignet med karakterene på fylkesnivå. Det jobbes godt ved alle fem studiestedene.

4.1.4. PRIVATE SKOLETILBUD OG GJESTEELEVER

Private videregående skoler

Kristen Videregående Skole Sør, Lyngdal, (KVS-Lyngdal) er lokalisert sentralt i Lyngdal. Skolen tilbyr i 2014-2015 naturbruk (NA) idrettsfag(ID) og studiespesialisering (ST).

Søkningen til skolen er god og skolen utvider sitt tilbud. Totalt har skolen nå godkjenning for 350 elevplasser. Skolen har også internat der det bor 200 elever.

Tabellen viser antall plasser og primærsøkere 2014-2015

Utdanningsprogram	Vg1	Vg2	Vg3
Naturbruk*	60	50	40
Studiespesialisering**	30	30 (Fra 2014-15)	
Idrett	30	30	30
IKT driftsfag***		20	
SUM	120 (215)	130 (135)	70 (65)**

*Vg2 Landbruk og hest- og hovslager, Vg3 Agronom og Naturforvaltning

**Skolen fikk godkjent dette tilbudet i 2012 og det første kullet startet i Vg1 2013/2014, Vg3 starter 2015/2016. En kan derfor forvente noe høyere innsøking fra Lister neste år.

***Dette tilbudet kan søkes fra alle Vg1-tilbud.

Primærsøkere til KVS 2014-2015 fra Listerregionen, fordelt på hjemstedskommune

Kommune	Antall primærsøkere
Flekkefjord	13
Lyngdal	55
Farsund	10
Kvinesdal	13
Hægebostad	3
Sirdal	1
SUM	95

Totalt hadde 180 elever fra Vest-Agder KVS som sitt primære ønske.

Gjesteelever

I vurderingen av skolestrukturen i Lister må en ta hensyn til gjesteelevne som kommer fra Rogaland. Gjesteelevne bidrar til at studietilbud ved avdeling Flekkefjord og Kvinesdal kan opprettholdes. Gjesteelevne bidrar også til inntekter for Vest-Agder fylkeskommune.

Følgende gjesteelever er registrert innsøkt til Listerskolen i 2014-2015 med gjesteelevgaranti eller som kjøpte plasser

	Flekkefjord	Kvinesdal	Lista	Lyngdal	Eilert Sundt	SUM
Vg1	22	6	0	0	0	28
Vg2	11	3	2	1	0	17
Vg3	14	1	0	0	0	15

Av totalt 60 gjesteelevplasser er 3 plasser kjøpt av Aust-Agder fylkeskommune, øvrige av Rogaland fylkeskommune

4.2. ELEVTALLSUTVIKLING

Elevtallsprognosene for Lister baseres på en fremskriving av de fødsels- og elevtallene vi kjenner i dag. Det forventes ikke stor til- eller fraflytting til regionen i perioden frem til 2030,

men det må tas høyde for noe endring i bostedsmønsteret. Nasjonalt ser en tilflytting til etablerte sentrumsområder, samme tendens og ny E-39 vil kunne føre til økt arbeidsplassvekst som vil påvirke inn-flyttingen til Lister. E-39 vil også åpne for etablering av boområder der flere beboere pendler. I dag er nettoppendlingen ut fra Lister 2000 pendlere (Knut Vareide, Telemarksforskning). Ny E-39 vil også kunne føre til økt utpendling dersom utdanningstilbudet og jobbmarkedet i Lister ikke er attraktivt.

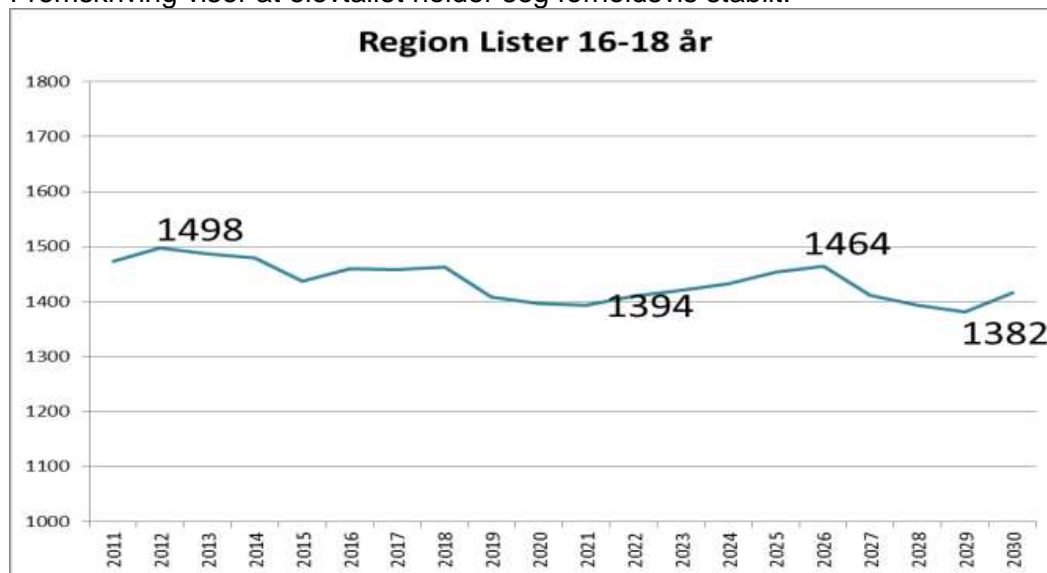
Antall 16-18-åringer bosatt i de ulike kommunene i Listerregionen pr 1.1.2014 (SSB)

Kommune	16-18-åringer
Flekkefjord	375
Kvinesdal	249
Lyngdal	367
Farsund	440
Hægebostad*	76
Sirdal**	69

*De fleste unge i Hægebostad går på videregående skole i Lindesnesregionen

** 17 elever fra Sirdal går på vgs. i Eigersund

Fremskriving viser at elevtallet holder seg forholdsvis stabilt:

Ut fra dette bildet kan vi forvente forholdsvis stabilt behov om videregående opplæring i Listerregionen. Økt gjennomføring, flere faglærte som ønsker 3. påbygg og økt etterspørsel etter tilbud til voksne (f.eks. innvandrere, de fleste som kommer til Agder er mellom 20 – 39 år), vil kunne føre til økt behov ut over prognosene.

"Regional analyse Lister" (Telemarkforskning, TP-notat nr. 25/2014) peker på at "Fra 2000 til 2013 har befolkningen i Lister økt med 4,2 prosent. Befolkningsveksten i Lister har vært lavere enn befolkningsveksten på landsbasis den siste trettenårsperioden" [...] "Det har vært netto fraflytting fra Lister hvert år siden 2000. Lister taper innbyggere til andre regioner i Norge. Fødselsbalansen har vært positiv, men den har kun utgjort et lite bidrag til befolkningsveksten. Innvandringen har vært positiv hvert år siden 2000. Den har vært på om lag 1 prosent av folketallet årlig siden 2007." (I 2013 var det 36 043 innbyggere i Lister).

Behovet for tilbud i den offentlige videregående skolen vil også påvirkes av utviklingen av private tilbud om videregående opplæring og av inntaksregler til videregående opplæring.

Fra KVS opplyses det at skolen ikke har nye utbyggingsplaner de kommende år. Vi er heller ikke pr. i dag kjent med at andre aktører søker om etablering av private tilbud om videregående opplæring.

4.3. NÆRINGS LIV OG KOMPETANSEBEHOV

Vest-Agder er et av landets største industrifylker og industrien sysselsetter ca. 11 500 personer. Industri og industrirelaterte arbeidsplasser utgjør en viktig del av arbeidsmarkedet også i Lister. Disse arbeidsplassene viser imidlertid en svak nedgang. Størst nedgang i perioden 2010-2012 var det innen treforedling, og bransjer som bygg- og anlegg, mekanisk industri, prosessindustrien, og sjøfart er under press. Eyde- og Nodeklyngene dominerer denne delen av arbeidstilbudet og Treklyngen og Mekanisk klynge i Lister utgjør sammen med øvrig industri i området en vesentlig del av næringsgrunnlaget i regionen. Det jobbes aktivt for å etablere større bredde næringsmessig, og innen restaurant- og matfag etableres produksjon av kortreist mat, sjømat og kjøttforedling. Utvidelse innen turist- og fritidsrelatert virksomhet som hyttebygging og opplevelsesturisme vil også påvirke næringsgrunnlaget.

I Agderforsknings prosjektrapport nr. 11/2012, Arbeid og levekår i Lister, sies det: *"Næringsstrukturen i Lister er preget av en sterk industrisektor og alle kommunene i Lister-regionen har en betydelig større andel (10-15 prosentpoeng) enn landsgjennomsnittet. [...] Mye av denne industrien konkurrerer på internasjonale markeder, og det gjør regionen sårbar overfor utviklingen av konkurranseevnen i norsk industri, særlig når det gjelder lønninger, energipriser etc. Det har ført til redusert sysselsetting, høyere kompetansekrav og økt produktivitet."*

Primærnæringene betyr mindre og mindre for sysselsettingen i Norge og utgjør både i Norge og i Vest-Agder om lag 3 prosent av den samlede sysselsettingen. Bortsett fra Lyngdal ligger imidlertid kommunene i Listerregionen noe høyere enn dette. [...] Både i Listerregionen og i Norge er det sysselsettingen i de tjenesteytende næringene/tertiærnæringene som dominerer. Sysselsettingen i terciærnæringene i Lister-regionen ligger imidlertid betydelig under både fylkesnivået og landsnivået."

Videre fremkommer det i Agderforsknings rapport at en forventer at det nye veisystemet vil føre til en utvikling av ett marked for bolig, arbeid, handel, fritidsaktiviteter og kultur. Det viser seg at den interne arbeidspendlingen øker, samtidig som mange i regionen (445 personer i 2012) pendler til oljevirkosomhet på norsk sokkel.

Attraktiviteten i Listers utdannings- og arbeidstilbud, vil kunne være avgjørende for om nytt veisystem, spesielt ny E-39, vil føre til økt aktivitet i Lister eller netto utpendling.

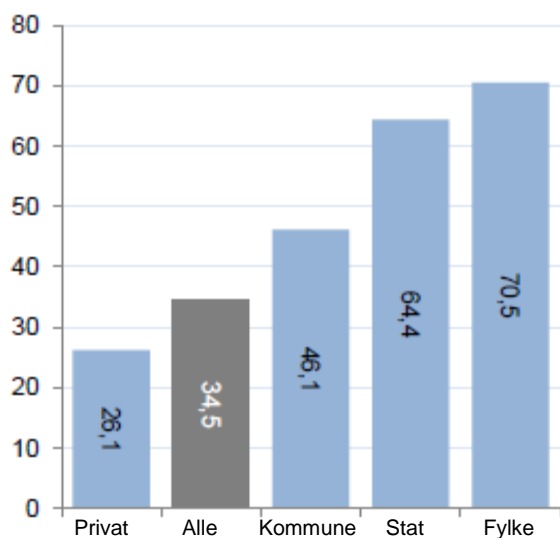
Telemarkforsknings rapport (TP-notat 25/2014) viser at arbeidsplassene i Lister i 2012 fordeler seg med 10 571 arbeidsplasser i privat sektor og 5321 arbeidsplasser i offentlig sektor. På landsbasis utgjør privat sektor 70 prosent av arbeidsplassene.

Vekst i andel arbeidsplasser i perioden 2000-2012

	Privat sektor	Offentlig sektor
Lister	8,1 pst.	14,2 pst.
Hele landet	12,9 pst.	17,6 pst.

I følge Telemarksforsknings rapport, hadde kun 24,3 % av de som jobbet i Lister i 2012 høyere utdanning (3 års høyere utdanning eller mer). Oslo har landets høyest utdannede befolkning 50,9 % av sysselsatte har tre års høyere utdanning eller mer. I Kristiansandsregionen er andelen 33,4 %, i Stavangerregionen 34,8 %.

Andel ansatte med høyere utdanningsnivå innen ulike sektorer i Lister (2012):

Telemarkforskning har kommet fram til at 14,1 % av de som jobbet i næringslivet i Lister i 2012 hadde høyere utdanning. Tilsvarende tall for Kristiansandsregionen er 23,4 % og for Stavangerregionen 27,9 %. (TP-notat 25/2014, s 65). Telemarkforskning forklarer andelen som har høyere utdanning med bransjestrukturen i de ulike regionene. For Lister sier rapporten: "*Andelen høyt utdannede i næringslivet i Lister var 12,2 prosentpoeng lavere enn landsgjennomsnittet i 2012. Omtrent halvparten av dette kan tilskrives bransjestrukturen. Men etter å ha korrigert for dette, er ikke utdanningsnivået spesielt høyt. Det bransjejusterte utdanningsnivået i Lister er rangert som nummer 71 blant landets 83 regioner.*"

4.3.1. UTDANNING OG KOMPETANSEBEHOV I ET REGIONALT ARBEIDSMARKED

Lister videregående skole skal fram til 2030 organiseres slik at unges ønsker om videregående opplæring og næringslivets kompetansebehov ivaretas. I planleggingen må vi basere oss på forventet utvikling, vel vitende om at det må legges inn en slakk som tar høyde for uforutsett utvikling i befolkningsvekst og behovet for arbeidskraft.

I sin sluttrapport om arbeid og levekår i Lister peker Agderforskning på hovedstrategier for økt industriutvikling i regionen og fremhever at den "*må understøttes av forskning og utdanning på videregående og høgre nivå.*" Tilbudet om yrkesfag ved Lister videregående synes å være godt dimensjonert i forhold til læreplasser som stilles til rådighet. Og gjennomføringsgraden tyder på at det ikke er behov for annet enn justeringer i dette tilbudet.

Kompetansebehovene innen ulike næringer endrer seg, og behovet for arbeidstakere med høyere utdanning forventes å øke.

Sterke signaler går i retning av nye produksjonsmetoder som kan tilfredsstille nye miljøkrav, og innen alle bransjer står en overfor stort behov for kontinuerlig utvikling. Arbeidstakere vil måtte utvikle sin kompetanse og være innstilt på endring i oppgaver og krav til kompetanse innen egne fag. Unge med fagbrev har en solid kompetanse innen eget fagområde. Dette er et godt utgangspunkt for videre opplæring og utdanning. Mye tyder likevel på at det er behov for at flere i Listerregionen får høyere utdanning. Dette bør avspeiles i planene som legges for videregående opplæring i Lister. Eventuelle utvidelser innen videregående opplæring bør derfor først og fremst komme innen studieforberedende utdanningsprogram.

4.4. SKOLEBYGG OG AREALER

Det har vært gjennomført befarings ved skolens 5 studiesteder, og status og potensiale i bygningsmasse og arealer er grundig gjennomgått. Til grunn for dette arbeidet har en lagt følgende:

- Skolestørrelse, fordeling av programområder og sammensetning av elevgrupper.
- Fagmiljø (sammensetning av fagtilbud og kollegium).
- Geografisk lokalisering.
- Skoletomt og skolebygg.
(Utfyllende informasjon i vedlegg 2)

4.4.1. OPPSUMMERING SKOLEBYGG

Best ut kommer Flekkefjord. Studiestedet har 420 elevplasser fordelt på studiespesialiserende og yrkesfaglige utdanningstilbud. Skolen har et bredt tilbud, og mange elever kan gå flere år på samme studiested. Tilknytningen til bysenteret og beliggenhet i forhold til elevenes bosted gjør også skolen attraktiv. Skolen har god kapasitet bygningsmessig, og det ligger godt til rette for videre utvidelser. Kommunens planer om utvidelse av hallkapasitet bidrar også positivt i forhold til utvidelse av skoletilbudet.

Etter Flekkefjord rangeres Eilert Sundt. Skolen har 300 elevplasser, alle på studieforberedende utdanningsprogram, og elevene kan fullføre alle tre år på samme skole. Skolen ligger i bysentrum. Det er mulig med utvidelser, men tomtearealene er knappe og evt. utvidelser vil innebære omfattende kostnader. Eksisterende skolebygg er imidlertid funksjonelt og innholdsrikt etter siste utbygging.

Foreløpige beregninger viser at utbygging i Farsund og Lyngdal kostnadsmessig vil bli omtrent de samme. Bygningsmassen ved Studiested Lyngdal trenger oppgradering og omfattende nybygg om skolen/studiestedet skal utvides til å romme flere utdanningsprogram og elever. Om det skal etableres en skole i Lister øst, forventes det at utgiftene til oppgradering og utbygging vil bli omtrent like store i Farsund og Lyngdal.

Studiested Lyngdal domineres av yrkesfaglige tilbud. Det er planlagt 137 elevplasser skoleåret 2014-2015. Skolen har også studieforberedende tilbud innen musikk, dans, drama

(MDD) på Vg1-nivå, men kun 7 søkere til dette tilbudet i 2014-2015. Utstrakt bruk av halve klasser gjør at studietilbud og arbeidsplasser er utsatte.

Stuedsted Kvinesdal har 200 elevplasser. Stuedstedet har god beliggenhet i forhold til sentrum, men krevende adkomst gjennom boligområdet rundt skolen. Bygningene er oppgradert med ventilasjon og lys slik at de elevene som går der nå har tilfredsstillende innelima. Bygningsmassen ellers tilfredsstillende ikke dagens romkrav og behov for fleksibilitet. Utdanningsprogram for medier og kommunikasjon, som dag tilbys i Kvinesdal, vil bli studieforbereende fra høsten 2016, og bør da legges til en skole/stuedsted som har andre studieforbereende utdanningsprogram.

Stuedsted Lista har 130 elevplasser og kun yrkesfaglige tilbud. Det er lavt søkertall til noen av disse tilbudene, slik at det kun opprettes halve klasser. Bygningsmassen og en del utstyret ved stuedstedet trenger oppgradering.

4.4.2. PARKERINGSPLASSER

Fylkeskommunen tilrettelegger for god skoleskyss til alle stuedstedene i Lister. Det er et mål at flest mulig elever og ansatte som trenger skyss, benytter kollektivtilbudet til og fra skole/arbeid. Alle stuedstedene i Lister har mange parkeringsplasser på egen tomt, og ansatte har fram til i dag hatt gode parkeringsmuligheter ved alle stuedstedene. Eilert Sundt har begrenset parkeringsareal på taket av idrettshallen. Her er det 39 plasser. Alternativt er det fri parkering i gatene rundt og på nærliggende parkeringsarealer ved broa. (Gåseholmen og "Nordkapp").

4.5. VURDERINGER OG KONSEKVENSER

4.5.1. PERSONALMESSIGE KONSEKVENSER

En omorganisering av Lister videregående skole innebærer ikke reduksjon i opplæringsstilbudet. Færre stuedsteder vil bety at en del av skolens ansatte bytter arbeidssted. Vest-Agder fylkeskommune vil ikke gå til oppsigelser som følge av denne organisatoriske endringen. Dette innebærer at alle som blir berørt skal ivaretas og at det skal arbeides aktivt med å finne løsninger for den enkelte.

4.5.2. SKOLESKYSS

En rekke forhold spiller inn når en skal vurdere ulike lokaliseringsforhold. Reisetid er en sentral faktor. Veiforbindelsen mellom opplæringsstedene utbedres stadig, og kjøreavstanden reduseres i regionen. Utdfordringer er imidlertid at elevene i Lister bor spredd, og ettersom det ikke er mulig å tilby alle utdanningsprogram ved hvert stuedsted, får noen lang reisevei. Mange må f.eks. dra fra hjemstedet til et trafikkert knutepunkt før de starter reisen med den ordinære skoleskyssen.

De fleste elever har behov for offentlig transport, og muligheten for effektiv og godt tilpasset skoleskyss er av stor betydning. Valg av lokalisering og fordeling av ulike utdanningsprogram må derfor ta hensyn til elevenes reisetid. AKT har vurdert hvilke konsekvenser det vil få for

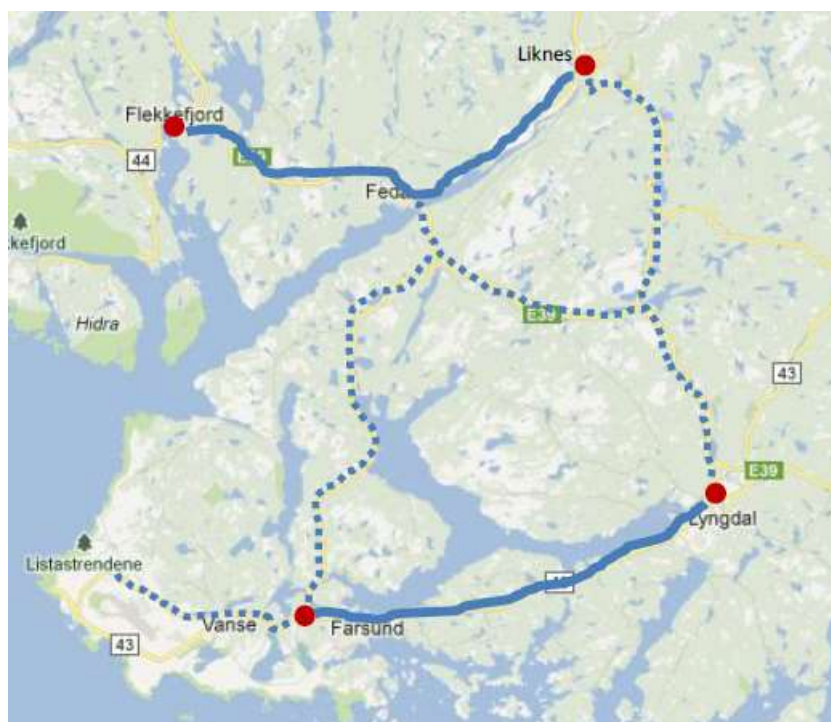
ressursinnsatsen ved alternativene beskrevet i pkt. 2.3.2. Konsekvensen for skyss må også ses i sammenheng med alle øvrige faktorer som påvirker målsettingen som er satt for organiseringen av Lister vgs.

Bostedskommune for 16-18 åringer (2012) sammenstilt med antall elever ved studiestedene i aktuelle kommuner:

	Antall 16-18 åringer	Elever pr. studiested
Hægebostad	76	
Kvinesdal	249	189
Lyngdal	367	146
Flekkefjord	375	337
Farsund	440	272
Lista		139

Ut fra tabellen kan det synes som om behovet for skyss er lite, men elever som bor i en kommune velger ikke nødvendigvis studiestedet i samme kommune. Valget er knyttet til utdanningsprogram, og fordelingen av disse gjør at elevene må reise på kryss og tvers i regionen for å få det studietilbudet de ønsker. En kan likevel se en klar tendens til at unges utdanningsvalg påvirkes av reisetid og av om tilbudet gis lokalt.

Kartet under viser de viktigste reisestrømmene innad i Listerregionen. Den mest brukte reiseveien med dagens skolestruktur, er markert med hel linje. (kilde: Rapport fra prosjekt "Rutestruktur Lister, AKT, 2012).

Endring i skyssbehov ved hhv. to og tre studiesteder/skoler (AKTs beregninger)

Alternativ	Lokalisering	Økt behov	Redusert behov
2 steder	Flekkefjord og Farsund	6 busser	1 maxi-taxi

2 steder	Flekkefjord og Lyngdal	8 busser	1 maxi-taxi
3 steder	Flekkefjord, Lyngdal og Farsund	4 busser	

Elevene i 2013/2014 er lagt til grunn for beregningene.

Se for øvrig tabeller i vedlegg.

Beregningen av skyss vil påvirkes av søkningen til ulike studietilbud og av flytting. Om bosettingsmønsteret i Lister endres i takt med landet for øvrig, slik at flere bosetter seg sentrumsnært, vil skyssbehovet reduseres.

I vurdering av skyssalternativer har vi også sett på fremtidige muligheter for bruk av tog. Dersom forutsetningene for inntak endres, f.eks. ved at fylkesgrensene flyttes, eller det etableres "fritt skolevalg" til alle videregående skoler, vil togforbindelsen fra stasjonene på Sira, Gyland og Storekvina kunne legge til rette for at elever fra distriktet kan søke seg både øst- og vestover. Det er imidlertid få elever som bor nær stoppestedene på jernbanen, og tog vil kunne kreve transport fra bopel til togstasjon, og fra togstasjonen til skolen. Vi har derfor ikke vektlagt togforbindelsen i denne vurderingen.

4.4.3. BYGNINGSMESSIGE VURDERINGER

I tabellen under uttrykkes erfaringsbaserte fylkeskommunale arealbehov som fylkeskommuner legger til grunn for planlegging av videregående skoler. Beregningene baserer seg på eksisterende antall grupper og programområder. Tallene forutsetter bygging av en helt ny skole hvor man ikke må tilpasse seg eksisterende bygningsmasse.

Vi har foreløpig ikke vurdert hvilke programområder som passer best i eksisterende bygg og hva som eventuelt må leies i tillegg til det vi har eller bygges nytt.

En samlokalisering vil føre til reduserte arealbehov. Ved reduksjon i areal, kan en regne en besparelse på 600-800 kr/m² i bygningsmessige driftskostnader. Et viktig spørsmål er hvilke økonomiske vurderinger i forhold til investeringer som kan gjøres med basis i dette. Dette er forhold vi må komme tilbake til.

NB! Oversikten må ikke sees på som en ramme for et fremtidig romprogram, men mer som en synliggjøring av størrelser!

Ant. steder	Lokalisering	Ant. Elever	Ant. grupper	Ant. ansatte	Brutto areal	Areal pr. elev
1	En samlokalisert skole	1170	57	190	14.600	12,5
2	Skole i øst	570	27	93	6.950	12,2
	Skole i vest	600	29	102	8.250	13,6
	SUM areal				15.200	
3	Skole i Farsund	375	14	54	3700	9,9
	Skole i Flekkefjord	540	27	96	7500	13,9
	Skole i Lyngdal	255	15	56	4600	13,2
	SUM areal				15.800	

*Brutto areal er ekskl. idrettshall

Dagens arealer

Avdeling:	Brutto areal ekskl. idrettshall
Flekkefjord	11.870
Kvinesdal	4.760

Lista	5.440
Eilert Sundt	4.890
Lyngdal	3.550
SUM areal	30.510

4.4.4. ØKONOMISKE KONSEKVENSER

Ved å samle utdanningsprogram på samme opplæringssted sikrer en i større grad fulle klasser, effektiv utnyttelse av utstyr, og god utnyttelse av skolens kompetanse.

Før sammenslåingen til én skole i Lister ble det utarbeidet en rapport "Skolestruktur i listerregionen" (2006), som blant annet omhandler behovet for fysiske endringer. I rapporten står det: "Større faglig bredde krever bygnings- og utstyrsmessige endringer om læreplanmålene skal innfris. Utstyrsbehovet innen enkelte utdanningsprogram forandres ikke proporsjonalt med antall elever. Fylkeskommunens ressursfordeling skjer ved at det tildeles midler til hver elevgruppe som settes i gang innen hvert fagområde. Antall elever pr faglærer er av stor betydning for ressursfordelingen. En lærertime koster det samme om det for eksempel er 9 eller 15 elever i gruppa. Utstyr, lokaler må fornyes selv om bruksfrekvensen er lav. Utstyrsbehovet vil i de fleste fag være tilnærmet det samme om det er små eller store elevgrupper. Det er ikke forsvarlig at små elevgrupper får redusert kvaliteten på opplæringen fordi skolen mangler det utstyret læreplanene forutsetter". (s. 15)

Klasse med lavt elevtall

En av de åpenbare økonomiske fordelene ved å samle utdanningsprogrammene til færre opplæringssteder, er reduksjon i klasser med svært lavt elevtall. Lærertilønnen er den samme om læreren har 8 eller 15 elever på yrkesfag eller 30 elever i studieforbereende fag. Samlet vil bortfall av halve klasser og bedre oppfylte klasser kunne gi en årlig innsparing på 6,6 mill.

Utstyr og materiell

Enkelte utdanningsprogram krever mye utstyr og materiell, som må fornyes og moderniseres jevnlig. Mindre spredning av utdanningsprogrammene vil gjøre det enklere å holde tritt med behovet for innkjøp av fagrelatert utstyr og undervisningsmateriell.

Administrativ ressurs og andre funksjoner

En samlokalisering til større enheter vil også effektivisere fellestjenestene (merkantile tjenester, bibliotek og IKT-support) og forenkle lederstrukturen.

I dagens modell har Lister 1192 % i ledelsesressurs. Ut fra budsjettmodellen ville én samlokalisert skole gitt 772 %. Dette betyr en innsparing på 3,6 mill. pr år. Ved samlokalisering til to skoler vil samlet ledelsesressurs etter budsjettmodellen utgjøre 858 % stilling. Dette utgjør en innsparing på 2,7 mill. pr år.

Effektivisering av andre funksjoner vil kunne medføre en innsparing 3,2 mill. pr år.

Vedlikehold

Agenda Kaupang har sammenliknet vedlikeholdsutgiftene pr. elev ved Lister vgs. og de andre skolene i Vest-Agder. Lister bruker mer enn de fleste andre skolene i fylket. I gjennomsnitt bruker Vest-Agder fylkeskommune kr 157,- pr år pr elev til vedlikehold. Lister bruker 213,- kroner pr elev, 36 % over snittet. Agenda Kaupang konkluderer slik: " Det er

rimelig å anta at den desentraliserte modellen med 5 adskilte avdelinger utgjør den viktigste forklaringen for disse forskjellene."

Skyss

Jo færre studiesteder det legges opp til, jo flere elever vil være avhengig av skyss. Konsekvenser av de ulike alternativene er skissert under pkt. 2.4.2. Prisen for ekstra busser avhenger av utnyttelsen av bussene ut over skoleskyssen, og er derfor vanskelig å beregne. (se vedlegg).

Med dagens struktur har skolens ledere, tillitsvalgte og lærere som underviser på flere studiesteder mye intern pendling mellom ulike studiesteder. Samlokalisering vil redusere disse kostnadene.

Innsparing

Ut fra foreliggende beregninger vil etablering av to skoler i Lister medføre en innsparing i driftsbudsjettet på ca. 13 mill. pr år. Skyssutgiftene vil øke.

4.6. FORSLAG TIL TILTAK

Lister videregående skole utvikler seg positivt på mange områder. De ulike opplæringsstedene har ulike tradisjoner og styrker. Det er viktig å sørge for at sterke sider, positive tiltak og kompetanse på de ulike studiestedene bevares og videreføres ved en evt. omstrukturering. I et perspektiv fram mot 2030 er det nødvendig å vurdere om enkelte opplæringssteder skal avvikles til fordel for færre, større og mer robuste avdelinger.

4.6.1. ETT OPPLÆRINGSSTED

Det mest radikale forslaget er å samle all undervisning ved Lister videregående på ett sted. I arbeidet med skolebruksplanen har det vist seg vanskelig å finne grunnlag for å beregne dette alternativet. Hensynet til elevenes bosted, skyss og regionale interesser gjør det krevende å finne en optimal løsning med ett studiested i Lister. Problemene knyttet til skyss og utfordringen med å finne egnet lokalisering gjør at dette alternativet vurderes som uaktuelt.

4.6.2. TO STUDIESTEDER ELLER TO SKOLER

Videre er lokalisering på to opplæringssteder vurdert. Det vil i tilfelle være hensiktsmessig å velge ett sted sentralt øst i Lister og ett sted i vest. Dersom to lokaliseringer velges, bør det vurderes om det skal etableres to videregående skoler på rundt 600 -700 elever, eller om en skal videreføre én skole med to ikke samlokaliserte studiesteder.

Én skole med to studiesteder vil kunne få noe større fleksibilitet enn to separate skoler, ved at lærerne ved skolen vil kunne benyttes på to opplæringssteder og en felles ledelse har ansvar for all offentlig videregående opplæring i Listerregionen.

En løsning med to offentlige videregående skoler i Lister vil bety to kombinerte skoler som er store nok til å innfri mange av forutsetningene i Kunnskapsløftet. Etablering av to

selvstendige skoler, vil gi nærhet mellom ledelse ansatte og elever, bredde i fagvalgene og store nok fagmiljøer om utdanningsprogrammene fordeles hensiktsmessig. Ved etablering av to skoler, vil hver skole få sin egen ledelse.

To lokaliseringer, uavhengig om det er en eller to skoler, vil bidra til at kompetansemiljøene blir større, at utstyr og bygg brukes effektivt og at en langt på vei imøtekommer de føringene som legges til grunn for utviklingen av Vest-Agderskolen (sak 6/14). Det forutsettes da at utdanningsprogram samles på ett av studiestedene/skolene. Dette vil gi større grad av forutsigbarhet for skolen og mindre sårbare arbeidsplasser for de ansatte.

Studiespesialiserende utdanningsprogram og vg1 helse- og oppvekst har så stor søkning og lite utstyrsbehov at tilbudet kan fordeles på to opplæringssteder.

Det er en fordel om flest mulig elever kan ta Vg1 og Vg2 (evt. Vg3) ved samme studiested/skole. En vil da lettere kunne sikre god progresjon mellom trinnene, og elevene kan forbli i et ungdomsmiljø der de er kjent. Elevdemokratiet vil styrkes på skolen om samme elever er der flere år. Mange elever vegrer seg mot å la seg velge til tillitsverv allerede første høst på en ny skole.

Lokalisering av ulike utdanningsprogram og klasser på de to skolene/studiestedene vil en måtte drøfte nærmere når strukturen er bestemt, men et forslag til fordeling kan se slik ut:

Utdanningsprogram	Avdeling/skole vest		Avdeling/skole vest	
Studiespesialisering	6	180	7,5	225
Studiespesialisering med MK*	3	90		
Studiespesialis. m. formgivingsfag			1,5	45
Musikk dans drama (MDD)**			1,5	45
3.påbygg***	2	60	1	30
TIP	8	120		
EL	4	60		
HO (Vg1 +Vg2 barne- og ungdomsfag)	4	60		
HO(Vg1+Vg2 helsefagarbeider)			5	75
RM	2	30		
SS	2	30		
DH			2	30
BA			6	90
SUM	31	630	24,5	540
SUM TOTALT				

*MK blir studiespesialiserende utdanningsprogram fra 1.8.2016

** Enten egne klasser på MDD, eller studiespesialiserende utd.program med programfag fra MDD.

***3. påbygg krever en tilpasset metodikk og det bør vurderes om all opplæringen skal samles på ett sted slik at en kan få nok lærere med kompetanse tilpasset tilbudet.

**** Klasser med spesialundervisning kommer i tillegg.

4.6.3. EN SKOLE – TRE STUDIESTEDER

Tre opplæringssteder vil også kunne redusere noen av de ulempene en i dag erfarer ved å ha opplæringen på skolen desentralisert på 5 steder. Aktuelle lokaliseringer er Eilert Sundt, Lyngdal og Flekkefjord.

Opplæringsprogrammene vil da kunne fordeles på flere måter. Noen utdanningsprogram har stor søkning og kan fordeles på to opplæringssteder.

Skal opplæringstilbudet fordeles på tre lokaliseringer, bør skolen fortsette som én ikke samlokalisert videregående skole, slik at en får en skole som er stor og robust nok til å kunne etablere attraktive kompetansemiljøer, og utvikle samarbeid på tvers av studiesteder. Ved etablering av én skole vil spisskompetanse og utstyr kunne benyttes av elever og ansatte på alle tre opplæringssteder. Én skole vil også ha stor nok ledergruppe til å ivareta de mange områdene skoleledelsen i vgs. skal dekke.

En tenkt fordeling av dagens opplæringstilbud kan ved disse alternativene f.eks. bli slik:

Avdeling	Utdanningsprogram	Klasser	Elever
Eilert Sundt	Studiespesialisering	7,5	225
	Studiespesialisering med Formgivingsfag	1,5	45
	Musikk dans drama**	1,5	45
	3.påbygg	1	30
	DH	2	30
SUM		13,5	375
Lyngdal	BA	6	90
	HO(vg1 + Vg2 helsefagarbeider)	5	75
	RM	2	30
	3.påbygg	2	60
SUM		15	255
Flekkefjord	Studiespesialisering	6	180
	Studiespesialisering med MK	3	90
	TIP	8	120
	EL	4	60
	HO (vg1 + Vg2 barne- og ungdomsfag)	4	60
	SS	2	30
SUM		25	540
Totalt*			1170

* *Klasser med spesialundervisning kommer i tillegg*

** *Eventuelt Stud.spes med programfag fra MDD*

Begrunnelsen for fordelingen av fag til ulike studiesteder er basert på en vurdering av hvordan en kan benytte skolens kompetanse best. Skoler med studiespesialiserende utdanningsprogram vil f.eks. kunne tilby økonomifag som programfag til elevene på Vg2 og Vg3. Service- og samferdsel, som har flere økonomirelaterte fag, bør derfor legges til et studiested som har studiespesialiserende utdanningsprogram. Ut fra samme begrunnelse bør Design og håndverk og Studiespesialiserende utdanningsprogram med formgivingsfag lokaliseres til samme studiested.

I utdanningsprogrammene Bygg- og anleggsteknikk og Elektrofag stilles det stadig større krav til helhetlig forståelse innen egen yrkesutøvelse. I utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon (TIP) automatiseres en rekke arbeidsprosesser, og elektronikk og elektrofag ligger tett opp til mange av TIPs fagområder. En samlokalisering av TIP og elektrofag, kan derfor bidra til økt samarbeid og sambruk av utstyr mellom utdanningsprogrammene. Dette må også vurderes i forhold til ulike lokaliseringalternativer.

Utnyttelse av eksisterende utstyr, bygg og gode muligheter for utvidelse av eksisterende bygningsmasse blir også et viktig hensyn når utdanningsprogrammene skal fordeles.

I yrkesfaglige utdanningsprogram gis elever anledning til å få deler av opplæringen i vg1 og vg2 i arbeidslivet gjennom faget PTF. Etter vg2 skal de fleste av elevene på disse utdanningsprogrammene fortsette sin opplæring som lærlinger. Tilknytningen mellom opplæringssted og lokalt næringsliv er en viktig faktor når lokalisering bestemmes. Samtidig vil det for elevene kanskje ha vel så stor betydning om læreplassene i bedrift ligger praktisk til i forhold til bosted.

4.6.4. ÉN SKOLE MED FIRE ELLER FEM STUDIESTEDER

Et alternativ der Lister videregående skole videreføres som én videregående skole med 4, eller som nå, 5 opplæringssteder, er også vurdert.

Utdanningsdirektoratet jobber kontinuerlig med læreplanrevisjoner og strukturen for utdanningsprogram, og små enheter blir sårbare ved slike endringer. Et eksempel er at utdanningsprogram for medier og kommunikasjon fra skoleåret 2016-2017 går over til å bli studiespesialiserende utdanningsprogram. Dette får betydning for tilbudet ved studiested Kvinesdal. En klasse innen studiespesialisering på hvert trinn på et sted er ingen god løsning med tanke på valgfrihet mellom kombinasjoner av programfag for elevene. Elevene må da tilbys et svært begrenset fagvalg, og selv da blir dette kostbart.

Det vil også kunne bli krevende å rekruttere godt kvalifisert arbeidskraft og få til gode ordninger der lærere underviser på flere steder for å få fulle stillinger. I dagens situasjon kan det være problematisk å dekke nødvendig vikarbehov alle steder.

4.5. KONKLUSJONER

4.5.1. PRINSIPPER OG PREMISER

Prinsippene i Sak 6/2014 "Hovedprinsipper for utforming av skolestruktur i Vest-Agder" legges til grunn for rådmannens vurderinger.

Hvordan tilrettelegge for en god videregående skole i Lister?

Vest-Agder fylkeskommune skal tilby en robust, endringsdyktig og kvalitativt god videregående skole til unge i Lister. Unge i regionen skal finne den lokale videregående skolen så attraktiv at den blir førstevalget for de aller fleste. Elevene skal forlate skolen med gode forutsetninger for å kunne fortsette opplæring i arbeidslivet eller innen høyere utdanning. Opplæringstilbudet skal samstemme med lokalt næringslivs og samfunnsinstitusjoners behov for kompetanse i fremtiden.

Et trygt og utfordrende læringsmiljø gir gode læringsresultater som fører til at flest mulig gjennomfører videregående opplæring. Unge som fullfører videregående opplæring i egen region vil knytte bånd både til arbeidsliv og venner lokalt. Dette gjør at de lettere vender tilbake til eget hjemsted etter endt utdanning.

En god skole kan struktureres på ulike måter. Når en vurderer ulike strukturelle tiltak som antall studiesteder og lokalisering, vil en rekke forhold være av avgjørende betydning, og disse må vektles i forhold til hverandre.

Opprettholdelse av en desentralisert struktur vil være krevende om en skal kunne skape stabile arbeidsplasser og rekruttere ny kompetanse. I vurderingen av hva som gir den beste skolen i Lister er mange hensyn vektlagt. Skolen skal først og fremst gi all ungdom i Lister det beste helhetlige læringsutbyttet, være møteplass for elever på ulike utdanningsprogram, ha god kjønnsbalanse og et trygt og trivelig læringsmiljø. Skolen skal ha lærere med solid og ajourført kompetanse innen alle utdanningsprogram, og studiestedenes tradisjoner og gode praksis skal videreføres. For å rekruttere og beholde dyktige ansatte, skal skolen ha et stabilt og stort nok tilbud til at ansatte kan utvikle seg sammen med andre innen samme fagområder, og ha en trygg arbeidsplass.

Uansett hvordan en velger å organisere videregående opplæring i Lister, vil det kreve kostnader til bygningsmessig utbygging/oppgradering.

Reisetid og avstand er vurdert, og økonomiske forhold er gjennomgått. Målet er at en skal organisere et opplæringstilbud som gir mest og best opplæring for hver krone.

Samarbeid med lokalt næringsliv og behovet for kompetanse i regionen er også vesentlig når en skal skape en god videregående opplæring i Lister.

I innspill til høringsdokumentet til Sak 6/14 fra Lister vgs. står det:

"Da fylkestinget i desember 2008 vedtok å slå sammen fem av de selvstendige videregående skolene i Lister-regionen til én skole fra 1. august 2010, mente man at en slik organisering var til beste for elevene og for næringslivet i distriktet, totalt sett. Indirekte ga man da uttrykk for oppfatning om skolestørrelse, og også direkte om opplæringstilbudene og lokaliseringen i Lister. Når man nå ser på strukturen på nytt, vil det selvsagt være umulig å oppgi en optimal skolestørrelse, eventuelt en ønsket størrelse på et studiested. Hvor store skolene kan være,

avhenger av lokalisering mer enn noe annet. [...] I tråd med det politiske vedtaket fra 2008 mener vi derfor at det er tilbudet til elevene og forholdet til næringslivet som er avgjørende. I tillegg bør økonomiske forhold i større grad utredes og trekkes fram som et prinsipp for hva som bør være drivverdige skoler. Når blir en skole for kostbar til å drives? Finnes det en grense for dette?"

Skolen er også i sitt høringsnotat opptatt av at prinsippet om kombinerte vgs. (med både studieforbereende og yrkesfaglig tilbud) ivaretas og at det legges til rette for god kjønnsfordeling på hvert opplæringssted. Skyssforholdene for elevene er av stor betydning og Vg1- tilbudene må spesielt fordeles med tanke på dette. Skolen understreker at nærhet mellom opplæringssted og lokale opplæringsbedrifter må ivaretas når lokaliseringsspørsmålet vurderes.

Ved å etablere to selvstendige offentlige videregående skoler i Lister vil en få skoler som i størrelse og bredde vil kunne ivareta mange av de føringene fylkeskommunen ønsker å legge til grunn for videre utvikling.

Lokalisering

Et krevende spørsmål er hvor skolene bør lokaliseres. I vest ligger det godt til rette for en utvidelse av Flekkefjord videregående skole. Flekkefjord har allerede i dag et forholdsvis bredt sammensatt studietilbud, studiestedet har gode fasiliteter og muligheter for videre utbygging. Når tilbudet utvides, vil elevtallet bli stort nok og kompetansemiljøene store nok til at det etableres *en* skole med egen ledelse.

I øst er det gode begrunnelser for å lokalisere skolen til Farsund eller til Lyngdal. Ønsker en å skape en videregående skole i øst som best mulig ivaretar viktige forutsetninger for den beste skolen, bør tilbudet samles på ett sted. Erfaringer fra andre steder i landet viser at en splitting i filialer eller mindre enheter som ligger så nært geografisk, svekker tilbudet. Ved å etablere en mellomstor videregående skole i Lister øst med 600-700 elever, skapes ro, forutsigbarhet og tilhørighet. Skolen vil også få så store faggrupper med samme eller tilstøtende fag at det kan skapes dynamiske utviklingsmiljøer innen ulike fagområder. Elever på ulike utdanningsprogram vil kunne samarbeide på tvers og bli kjent med hverandres fagområder.

Studiested Eilert Sundt i Farsund har gode skolelokaler og mulighet for nødvendig utvidelse. Skolen ligger sentralt plassert i bysentrum og ivaretar en lang utdanningstradisjon i Lister. Skolen utvides med yrkesfaglige tilbud slik at skolen får en bred, god elevsammensetning. Med det nye veinettet vil de fleste elevene i Lister kunne benytte tilbud i Farsund. Kompetansemessig vil skolen også berikes ved at flere lærere med yrkesfaglig- og lærer med spesialpedagogisk bakgrunn blir en del av lærerkollegiet skolen. Lærere med kompetanse innen fellesfagene, vil kunne undervise både elever ved studieforbereende- og yrkesfaglige utdanningsprogram. Skolen blir stor nok til at det kan etableres en skole med egen ledelse.

Studiested Lyngdal kan også være aktuell lokalisering. Om en tenker i et langt perspektiv, fram til 2030, eller frem mot 2050 om en bygger en stor, ny skole, må en forvente store endringer i Lister. Kommune- og regionreform og ikke minst ny E-39, vil påvirke befolkningsmønsteret og reiseveier. En offentlig videregående skole i Lyngdal vil da bli liggende langs hovedtransportåren i regionen, der det vil kunne tilbys videregående opplæring i Mandal, Lyngdal og Flekkefjord. I likhet med skolen i Farsund vil en større skole i

Lyngdal berikes ved større og bredere sammensatt lærerkollegium. De gode tradisjonene skolen har i forhold til tilpasset opplæring for elever som trenger spesiell tilrettelegging, vil også kunne fortsette her. Utbygging av en kombinert videregående skole i Lyngdal for 600-700 elever, vil kreve stor utbygging. Skolen vil også lokaliseres på samme sted som en allerede etablert privat kombinert videregående skole.

Økonomisk tilsier estimatene at utbygging i Farsund og Lyngdal vil kunne koste omtrent det samme.

4.5.2. FORSLAG

Følgende organiseringsalternativer foreslås gjennomført:

Det etableres to skoler i Lister lokalisert til Flekkefjord og Lister øst. Begge skoler bygges ut i tråd med de behov fremtidig tilbudsstruktur medfører. For å sikre kvalitet opprettes det ikke filialer eller flere studiesteder for skolen i øst. Skolen i øst lokaliseres enten i Farsund eller i Lyngdal.

VEDLEGG SAKSFREMLEGG

Arkivsak-dok. 14/26311
Saksbehandler Eva Bergh

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Yrkesopplæringsnemnda	17.03.2015	5/15
2 Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne i Vest-Agder	19.03.2015	3/15
3 Hovedutvalg for kultur og utdanning	24.03.2015	11/15
4 Fylkesutvalget	07.04.2015	24/15
5 Ungdommens fylkesting		
6 Fylkestinget	21.04.2015	7/15

KONKRETISERING AV SKOLEBRUKSPLAN FOR VEST-AGDERSKOLEN FRAM MOT 2030

Fylkesrådmannens forslag til vedtak

- Fylkeskommunen fordeler utdanningsprogram og klasser ved de to skolene og fire opplæringsstedene i Lister slik det foreslås i saken
- De to videregående skolene i Lister skal hete Eilert Sundt videregående skole og Flekkefjord videregående skole. Opplæringsstedet i Kvinesdal er en del av Flekkefjord videregående skole og blir hetende Flekkefjord videregående skole studiested Kvinesdal. Opplæringsstedet i Lyngdal er en del av Eilert Sundt videregående skole og heter Eilert Sundt videregående skole studiested Lyngdal.
- Omorganisering av Lister videregående skole til Eilert Sundt videregående skole og Flekkefjord videregående skole gjennomføres snarest mulig. Studiested Lista fraflyttes når nye lokaliteter er tilgjengelig. Skolen fraflyttes samlet. Tomtearealer, nybygg og renovering av bygg i Lister prioriteres.
- Byggetrinn 1 for ny skole på Tangvall planlegges og bygges parallelt med ny ungdomsskole i Søgne kommune. Det vurderes om ungdomsskolen og den videregående skolen skal samlokaliseres. Byggetrinn 1 skal gi rom for den delen av naturbruksopplæringen som skal flyttes til Tangvall. Det vurderes tiltak for å oppgradere dagens lokaler slik at viktige HMS krav blir ivaretatt.
- Innholdet i fremtidig naturbruksopplæring i Vest-Agder utredes. Det tilrettelegges for praksisarealer ved Søgnetunet og ved andre aktuelle opplæringssteder. Søgnetunets praksisarealer oppgraderes.
- Byggetrinn 2 på Tangvall ferdigstilles i 2024-2025 når elevtallsveksten gjør at det er behov for utvidelse av elevplasser i Kristiansandsregionen. Skolen bygges for samlet elevtall på 600 elever. Det avsettes tomtearealer i tilknytning til skolen for mulige utvidelser ved økt elevtall i Søgne og Songdalen i senere planperioder.
- De eksisterende skolene i Kristiansand og Vennesla utvides og tilrettelegges for å kunne ta imot flere elever fra 2025 og utover. Nye klasser skal bidra til å forsterke mangfoldet ved skolene ved at de i større grad får mer robuste tilbud innen både studieforberedende – og yrkesfaglige utdanningstilbud.

Bakgrunn

Vest-Agderskolen er i kontinuerlig utvikling. Videregående opplæring må endres i takt med samfunnets kompetansebehov og elevenes etterspørsel etter utdanningstilbud. Vest-Agder har som overordnet mål at læringsresultatene skal økes, at læringsmiljøet skal være godt og at alle som har mulighet, skal gjennomføre videregående opplæring. Skolene skal ha god ledelse og kompetanse.

Tiltakene som foreslås i skolebruksplanen skal øke kvaliteten på videregående opplæring i Vest-Agder. Alle elever i Vest-Agder kan lære mer. Nye tiltak må derfor først og fremst dreie seg om kjernevirksomheten i skolen som er **lærernes undervisning og elevenes læring**. Hovedspørsmålet skoleeier må stille seg i arbeidet er: Vil de foreslåtte tiltak på best mulig måte øke elevens læring? Vil forslagene bidra til å få de rette menneskene til å bli lærere i Vest-Agderskolen? Vil endringene bidra til kollektiv kapasitetsbygging ved at lærere kan samarbeide og sammen forbedre undervisningspraksis? Vil de foreslåtte tiltakene dekke arbeidslivets behov? Vil tiltakene gi bedre kvalitetssikring av den opplæringen Vest-Agder fylkeskommune tilbyr?

Fylkestinget behandlet Skolebruksplan for Vest-Agderskolen 17.12.2014. Følgende ble vedtatt:

"1. Skolestrukturen i Lister organiseres med to selvstendige videregående skoler,

- Flekkefjord videregående skole med Kvinesdal som tilhørende studiested.*
- Farsund videregående skole (Eilert Sundt) med Lyngdal som tilhørende studiested.*

Fylkestinget forutsetter at studiested Farsund vgs og studiested Flekkefjord vgs skal være kombinerte skoler.

Fordeling av studieretninger må opp i HKU som egen sak våren 2015. Det gjelder både Kristiansand og Listerregionen.

2. Det etableres ny kombinert skole på Tangvall i Søgne.

Naturbrukstilbudet ved Søgne videregående skole opprettholdes og videreutvikles."

I Kristiansandsregionen vil vedtaket bidra til å dekke forventet elevtallsøkning fra 2025, og naturbruksopplæringens behov for endring.

Ny skole på Tangvall vil gi rom for deler av opplæringen innen naturbruk. Praksisarealer på Søgnetunet oppgraderes slik at de sammen med andre opplæringsarenaer, gir et målrettet tilbud innen dette utdanningsprogrammet.

Ny skole på Tangvall skal bygges for 600 elevplasser. Resterende elevplassbehov, ca. 300 elevplasser, vil innpasses i eksisterende skoler i Kristiansand.

For Listerregionen innebærer vedtaket omorganisering av tilbudet og at studiested Lista opphører. I forbindelse med omorganiseringen vil det være behov for nybygg, oppgradering av bygg og fornying av utstyr. Det må også etableres to ledergrupper og personalet fordeles på to skoler.

Konkret vil vedtaket bety endring i utdanningstilbudet ved de to skolene og den interne fordelingen av fagtilbudet mellom de to opplæringsstedene ved begge skolene.

Det er utarbeidet forslag til fordeling av utdanningsprogram og navn på skolene i Lister, fremdriftsplanen for realisering av vedtaket i Listerregionen og Kristiansandsregionen. Forslaget ble gjennomgått i Hovedutvalg for kultur og utdanning 10.02.2015 og hovedutvalget besluttet å invitere aktuelle høringsinstanser til høring ut fra foreliggende notat.

Hovedutvalget vedtok også at Listerrådet og Lindesnesrådet skulle inviteres som høringsinstanser.

I tillegg vedtok utvalget flg :

" HKU vil vektlegge å få til større studiesteder i Lister med bedre kjønnsfordeling. De tilhørende studiestedene bør ha flere elever enn det som i utgangspunktet er foreslått. "

Saken har vært ute til høring, med høringsfrist 05.03.2015. et er mottatt 30 høringsinnspill. Høringsinnspillene og en skjematisk oppsummering av tilbakemeldingene følger saksutredningen.

Ny organisering i Lister

De to skolene skal ha en hovedskole i Farsund og en i Flekkefjord. Skolen i Farsund vil gi opplæring på nåværende Eilert Sundt og på studiested Lyngdal. Flekkefjord videregående skole vil gi opplæring ved eksisterende skole og ved studiested Kvinesdal.

Navn på skolene i Lister

Flekkefjord videregående skole er et forholdsvis nytt navn på den videregående skolen i Flekkefjord, men godt innarbeidet i regionen, og skolen kan beholde sitt navn og omfatte studiested i Kvinesdal. Alternativt er det foreslått at skolen får navn etter kjemikeren Peter Waage*. Da ville navnsettingen bli Peter Waage videregående skole, Flekkefjord og skolens opplæringssted i Kvinesdal ville i så fall hete Peter Waage videregående skole studiested Kvinesdal.

Når det gjelder den videregående skolen i Farsund er det også vurdert to alternative navnsettinger. Den nyetablerte skolen kan hete Eilert Sundt videregående skole og bidra til videreføring av dagens praksis. Alle høringsinstanser støtter dette. Opplæringen i Lyngdal vil foregå på Eilert Sundt videregående skole studiested Lyngdal.

Alle høringsinstanser som kommenterer navnsetting, ønsker at skolen i øst skal hete Eilert Sundt videregående skole. Det foreslås imidlertid ulike navn på opplæringsstedet i Lyngdal:

Høringsinstans	Eilert Sundt vgs studiested Lyngdal	Eilert Sundt vgs filial Lyngdal	Eilert Sundt vgs Lyngdal
Lister vgs	x		
Delta	x		
Utdanningsforbundet	x		

Lister			
Lyngdal kommune	x		
Farsund kommune		x	
Norsk lektorlag		x	
Tekna			x

Noen høringsinstanser ønsker at skolen i Flekkefjord beholder sitt nåværende navn andre foreslår Peter Waage videregående skole.

Følgende forslag foreligger:

Høringsinstans	Flekkefjord Vgs.	Flekkefjord Vgs. studiested Kvinesdal	Peter Waage Vgs.		Lister vgs.
Kvinesdal kommune	X	X			
Flekkefjord kommune	X	X			
Lyngdal kommune				Lister vgs. studiested Kvinesdal	X
Delta	X	X			
Utdanningsforbundet Lister vgs	X	X			
Skolelederforbundet					X
Lister vgs			X	*Peter Waage vgs, studiested Kvinesdal	
Tekna			X	*Peter Waage Kvinesdal	

Ut fra innspill fylkeskommunen har mottatt anbefaler rådmannens at de videregående skolene får følgende navn:

Eilert Sundt videregående skole. Opplæringen som foregår i Lyngdal skjer på **Eilert Sundt videregående skole studiested Lyngdal.**

Flekkefjord videregående skole. Opplæringen som foregår i Kvinesdal skjer på **Flekkefjord videregående skole studiested Kvinesdal.**

*Peter Waage, født i Flekkefjord 1833. Vokste opp på slektsgården Våge på Hidra. Han var elev ved borger- og realskolen i Flekkefjord før han begynte på Bergen katedralskole. Studerte ved universitetet i Christiania. Professor i kjemi og kjent for at han sammen med Cato Gullberg utviklet massevirkningsloven som danner grunnlaget for den generelle og moderne fysikalske kjemi. Waages engasjement i industrielle prosesser som fremstillingen av kondensert melk (Viking melk), fiskemel og krutt er nok heller ikke kjent. Mer kjent er han kanskje som den som brakte ideen om dagens KFUM/KFUK til Norge og var foreningens første formann 1880-1900.

Slik sett vil skolens navn Peter Waage videregående skole kunne løfte fram hans arbeid innen naturvitenskapene, industriell utvikling og samfunnsengasjement både lokalt og nasjonalt. Han utga en rekke bøker og artikler innen kjemi og fikk mange utmerkelser for sitt vitenskapelige arbeid. Det var en usedvanlig flekkefjæring som ble født 29.juni 1833

Fordeling av utdanningsprogram ved Eilert Sundt vgs og Flekkefjord vgs

Det er krevende å fordele utdanningstilbudet i Lister på fire opplæringssteder.

Utgangspunktet er en vurdering av hva som vil gi elevene det beste læringsutbyttet og et godt læringsmiljø. Godt læringsmiljø og læringsutbytte er forutsetninger for at flere elever i Lister skal gjennomføre videregående opplæring.

For fylkeskommunen er det også viktig å bidra til et bærekraftig og nyskapende næringsliv i regionen. Fylkeskommunen ønsker å tilrettelegge et opplæringstilbud som kan bidra til at lokalt næringsliv får den kompetanse regionen vil trenge fremover. Nærhet og samarbeid mellom arbeidslivet og skolen vil bidra til utvikling og kvalitetssikring i læringsarbeidet.

I det foreliggende forslaget er det tatt utgangspunkt i innspillene fra bransjesammenslutninger, opplæringskontor, de ansattes organisasjoner, kommunene, videregående skoler og andre som har sendt inn sine forslag.

For å sikre best mulig kvalitet i opplæringen ønsker skoleeier å samle tilbudet innen hvert utdanningsprogram mest mulig. Da får de forskjellige fag et større, mer forutsigbart elevgrunnlag og bredere og større lærerkollegium. Dette gir også mer effektiv bruk av utstyr og lokaler. Flere høringsinstanser understreker at større fagmiljøer er viktig fordi det vil bidra til økt omstillingsdyktighet og utvikling og flere lærere innen samme og tilstøtende fagområder vil kunne bidra med mangfold i kompetanse og erfaring. Dynamiske og robuste fagmiljøer vil også gjøre skolene til mer attraktive arbeidsplasser og lette rekrutteringen fremover.

Tilbakemeldingene fra høringsinstansene spriker når det gjelder fordelingen av fagtilbudet ved de fire opplæringsstedene. Det er vanskelig å se klare anbefalinger i de tilbakemeldingene som har kommet.

Flere høringsinstanser vektlegger at alle studieforberevende tilbud bør samles på de to hovedskolene slik at det blir mulig for unge i Lister å få fordypning i fysikk, kjemi, matematikk og valg mellom ulike fremmedspråk. Flere kommenterer plassering av Studiespesialisering med kunst, design og håndverk og studiespesialisering med medier og kommunikasjon. Det er vanskelig å skjematiskere de innspill som har kommet så vi viser til oppsummeringen av høringsinnspillene.

I første klasse innen alle studieforberevende utdanningsprogram velger eleven 2.fremmedspråk(tysk, fransk, spansk er vanligst) og praktisk eller teoretisk matematikkvariant. I Vg2 og Vg3 kan elevene velge mellom en rekke fag og ulik grad av fordypning dersom skolen har nok elever til å kunne tilby bredde i fagtilbudet.

Elevene må velge minst tre ulike programfag. To av dem må de ha i to år slik at de får nok fordypning til å få vitnemål. Attraktive skoler gir elevene mange fag å velge mellom. Det er derfor viktig at det blir tilstrekkelig elever på hvert sted innen studiespesialiserende utdanningsprogram slik at skolen innen ordinære budsjetttrammer kan tilby elevene ulike programfag (realfag, språkfag, samfunnsfag og økonomiske fag).

Innen studiespesialiserende utdanningsprogram for kunst, design og arkitektur og utdanningsprogram og medier og kommunikasjon vil elevene kunne velge praktisk eller teoretisk matematikkvariant og 2.fremmedspråk.

Utdanningsdirektoratet anbefaler overfor departementet følgende fag og timefordeling i studieforberevende utdanningsprogram med medier og kommunikasjonsfag (antall årstimer/klokketimer pr år). Timene er fordelt på fellesfag, programfag fra studiespesialiserende utdanningsprogram og programfag fra eget programfagsområde i medier og kommunikasjon:

	Vg1	Vg2	Vg3
Fellesfag	702	560	421
Programfag stud. forb. utdanningsprogram	0	140	280
Programfag fra eget programområde	280	280	280

Som det fremgår av tabellene vil de fleste timene være de samme som elevene på studiespesialisering for øvrig. Det vil bli svært krevende å videreføre dette tilbudet ved studiested Kvinesdal. Elevene får et begrenset fagvalg, lærere vil måtte pendle til Kvinesdal fra hovedskolen, og det blir svært kostbart om en klasse på medier og kommunikasjon skal deles i to matematikkgrupper (en teoretisk og en praktisk) og i to eller tre språkfag og eventuelt undervises både på nivå 1 og 2 (avhenger av om eleven har hatt språket på ungdomsskolen) og tilbys programfag å velge i.

Fellesfagene er de samme for alle elever på studiespesialiserende utdanningsprogram. Av hensyn til fagmiljø og kompetanse og utvidede fordypningsmuligheter for elevene, bør kunst, design og arkitektur og medier og kommunikasjon ligge på skoler der ordinær studiespesialisering tilbys. Flere av høringsinstansene understreker viktigheten av at alle studieforbereidende tilbud samlokaliseres slik at elevene får best mulig fagvalg og kompetansemiljøene blir så gode som mulig.

Begge skoler bør få tilbud innen studiespesialiserende utdanningsprogram for elever som ønsker å velge et praktisk/teoretisk programfag. Det betyr at studiespesialiserende utdanningsprogram med medier og kommunikasjonsfag og studiespesialiserende med kunst, design og arkitektur legges på hver sin skole. Da kan elevene på studiespesialisering med MK og KDA benytte fagtilbudet til elever på ordinært studiespesialiserende utdanningsprogram, og elever som tar ordinært løp på studiespesialiserende utdanningsprogram kan ta sitt tredje programfag fra et mer praktisk/estetisk rettet programfagområde om de ønsker det.

Vg1 service og samferdsel og Vg2 driftsfag innen samme utdanningsprogram vil tjene på å samlokaliseres. Kvinesdal kommune foreslår som et av sine alternativer at tilbudet innen service og samferdselsfag legges til Flekkefjord videregående skole studiested Kvinesdal. Rådmannen støtter dette forslaget. Service og samferdselsfag har som Restaurant og matfag vanligvis god blanding av jenter og gutter. Service og samferdsel vil øke elevtallet og styrke kjønnsbalansen ved studiestedet.

Når det gjelder fagtilbudene innen bygg- og anleggsgfag, teknikk og industriell produksjon og elektrofag understreker flere høringsinstanser at det forventes rask utvikling i løpet av planperioden. Kompetansebehovene vil derfor endre seg. Fagområder vil endres innholdsmessig og overlappe hverandre i større grad.

Skal skolen klare å imøtekomme næringslivets fremtidige kompetansebehov, må det legges til rette for kompetanseheving og nært samarbeid for lærere innen de ulike fagområdene. Samtidig må samarbeidet mellom skolene og lokalt næringsliv styrkes. Nærhet til praksisplasser og aktuelle lærlingeplasser vektlegges i forslaget til lokalisering av fagtilbudene. Opplæringstilbudene bør knyttes tett opp mot næringsstrukturen i regionen.

Tre utdanningsprogram har pr i dag høyt nok elevtall til at de kan fordeles på begge skolene. Dette gjelder studiespesialiserende utdanningsprogram, teknikk- og industriell produksjon og helse- og oppvekstfag. Øvrige utdanningsprogram bør ut fra dagens søkertall kun tilbys på en av skolene i Lister. Vi velger likevel å foreslå at elektrofag tilbys på begge skoler og at Flekkefjord vgs. beholder en vg1 klasse innen bygg- og anleggsgfag for unge som bor vest i fylket. Flere høringsinstanser understreker at Elektrofag og TIP bør samlokaliseres. Rådmannen foreslår at TIP og elektro legges både til Eilert Sundt og Flekkefjord videregående skole. I tillegg videreføres tilbudet innen lakk skade karosseri og kjøretøy ved Eilert Sundt videregående skole studiested Lyngdal.

Det er flere dilemmaer når en skal skape en god skole for 16-18åringene i Lister. Elevtallsprognosene sier at antallet vil være ca. 1400 i planperioden. Det betyr at det skal

tilrettelegges for opplæring til 1100 – 1200 elever fordi noen elever vil være ute i lære, og noen søker seg til private opplæringstilbud. Fagtilbudet må fordeles slik at fire opplæringssteder på best mulig måte kan gi elevene et bredt tilbud med mulighet for valg og fordypning.

De to skolene skal planlegges for lang tid fremover. Behovet for opplæring og kompetanse vil endre seg, og elevtallet kan bli annerledes enn SSB s middelprognoser tilsier.

HKU vedtar hvert år kommende års opplæringstilbud. I det videre arbeidet må vi derfor planlegge på kort og lang sikt. Vi tar utgangspunkt i det tilbud og elevtall skolene har i dag, men vet at det vil bli endringer. Skolebygg må derfor kunne brukes fleksibelt og være elastiske i forhold til skiftende elevtall og fagtilbud. Som utgangspunkt for videre planleggingsarbeid foreslår vi følgende fordeling:

	Eilert Sundt vgs	Eilert Sundt vgs Studiested Lyngdal	Flekkefjord vgs	Flekkefjord vgs, studiested Kvinesdal
Bygg- anlegg		5klasser	1 klasse vg1	
Elektrofag	2 klasser		2 klasser	
Teknikk- og ind.prod	4 klasser	1 vg2 klasse(2x0,5klasse)	3 klasser	
Helse- og oppvekstfag		2 Helse-oppvekst vg1 2 vg2 Helsefag		3 Helse- oppvekstfag vg 1 2 Vg 2 barne- ungd.arb.fag
Service og samf				1 vg1 service og samferdsel, 2 Vg 2 IKT-driftsfag/ salg, service og sikkerhet
Rest og matfag				2 klasser
Design og håndverksfag	2,5 klasser			
Stud spes. Kunst, design og arkitektur	1,5 klasser			
Studie.spes. m mediefag			3 klasser	
Studie.spes.	9 klasser		6 klasser	
3.påbygg	1 klasse		2 klasser	
Spesialundervisn. Arbeidstreningsklasser for elever med individuell opplæringsplan	DH, TIP, EI + Tilbud til elever med behov for stor grad av tilrettelegging*	BA og HO	EL, TIP +Tilbud til elever med behov for stor grad av tilrettelegging*	HO, RM, SS
Klasser/elevplasser	20 klasser/463 +Spesialundervisning, voksenopplæring	10 klasser/150 + spesialundervisning	17 klasser/420 +spesialundervisning, voksenopplæring	10 klasser//150 + spesialundervisning
Totalt elevtall	510	165	465	165

Det planlegges ut fra dette for 1305 elevplasser. Dette gir rom for vekst og tar høyde for at alle klasser ikke fylles helt opp.

Spesialundervisningstilbudet i Lister

Alle elever i videregående opplæring tas inn til et gitt utdanningsprogram. Det planlegges derfor å opprette tilbud til elever som trenger spesialundervisning på alle opplæringsstedene ved Eilert Sundt videregående skole og Flekkefjord videregående skole. Dette bidrar til at flere elever med behov for spesialundervisning kan få et tilbud i nærheten av eget hjemsted.

*Elever med sterkt nedsatt funksjonsevne (ref. Forskrift til Opplæringslova § 6-17 Fortrinnsrett for søkere med sterkt nedsatt funksjonsevne) har stort behov for spesialkompetanse og fysisk tilrettelegging, og det bør etableres et spesielt tilrettelagt tilbud (HT) for elever med utstrakt oppfølgingsbehov på hver skole. Disse klassene bør legges til hovedskolene hvor det er flest elever slik at elevene inkluderes der og bidrar til mangfold og gjensidig læring. Fylkeskommunen ønsker et nært samarbeid med kommunene om dette tilbudet.

Kristiansandregionen

Fylkeskommunen planlegger å bygge ny skole på Tangvall som skal stå ferdig når elevtallsveksten krever utvidelser i Kristiansandsregionen. Søgne kommune planlegger å bygge ny ungdomsskole og Søgne videregående skole trenger nye lokaler til undervisningen innen naturbruk før elevtallsveksten kommer etter 2024. Det er derfor ønskelig at ny skole på Tangvall planlegges i to byggetrinn. Samtlige høringsinnspill støtter forslaget om trinnvis utbygging. En høringsinstans bemerker at det vil kunne være økonomisk besparende med en samlet utbygging. Øvrige innspill støtter den fremlagte tidsplanen og de forslag som høringsnotatet inneholdt.

Flere så verdien av å vurdere om en ny videregående skole på Tangvall skal samlokaliseres med kommunens nye ungdomsskole og andre tilbud som etableres i tilknytning til den. Fellesarealer for ungdomsskolen og den videregående skolen som for eksempel kantine, bibliotek og kroppsøvinglokaler vil kunne gi sambruksfordeler og må vurderes opp mot de erfaringer som er gjort ved ungdomskoler/videregående skoler som er samlokalisering. Søgne Arbeiderparti minner om at det bør sikres at de yngste elevene på ungdomskolen trenger et trygt læringsmiljø om de skal være sammen med 18-19-åringene.

Fylkeskommunens planer for videreutvikling av utdanningsprogram naturbruk støttes av flere, og det understrekes at en dreining i retning av miljørettede utdanningsveier er viktig. Det etableres en arbeidsgruppe som utreder hva som er fremtidsrettet innhold i dette utdanningsprogrammet. Arbeidsgruppen legger planer for innhold og organisering av naturbruksopplæringen i Vest-Agder. Et overordnet mål er å gi elevene/lærlingene yrkeskompetanse som fører til økt, bærekraftig matproduksjon og utvikling innen energi-, miljø- og klimarelaterte fagområder. Gruppen vurderer også nye modeller for agronomutdanning blant andre modellen som er under utprøving med to år i skole og to års læretid innen valgt fagområde. Innen enkelte fagområder som f.eks. anleggsgartnerfaget kan det vurderes modeller som innebærer at skole og opplæring i bedrift fordeles slik at elevene har det meste av læretiden i bedrift utenom vintersemesteren. Naturbruk og Vg3 naturforvaltning skal også gi grunnlag for høyere utdanning innen aktuelle fagområder.

Opplæringen for elever med behov for spesialundervisning innen naturbruk organiseres slik at alle elever inkluderes i elevfellesskapet ved skolen på Tangvall. Spesialundervisning kan gis ved ny skole på Tangvall, på ulike aktuelle praksisarealer og ved Søgnetunet. Elevenes individuelle opplæringsplan vil definere hvor opplæringen gis.

Læreplanen i naturbruk gir rom for en bredt anlagt opplæring og for spissing av tilbudet innen enkelte områder. Innholdet i naturbruksopplæringen som Vest-Agder skal tilby, vil være

avgjørende for de lokalitetene og praksisarealene skolen vil ha behov for og derfor være utgangspunkt for byggetrinn 1 og utviklingen av Søgnetunet.

Parallelt med planlegging av byggetrinn 1, vil en arbeide med planene for videreutvikling av Søgnetunet som praksisarena for naturbruk. Det vil samtidig vurderes hvordan en skal ta i bruk også andre opplæringssteder. Flere høringsinstanser påpeker behovet for bedre ventilasjon og tilrettelegging for de ansatte på Søgnetunet i nær fremtid slik at arbeidsmiljøet blir godt i årene fram til renovasjon/nybygg er ferdig.

Byggetrinn 2 vil inngå i planarbeidet nå slik at en ferdigbygd ny videregående skole for 600 elever gir en god helhetlig løsning. Det må reguleres tilstrekkelig arealer for en fleksibel skoleutvikling i Søgne. Byggetrinn 2 detaljprosjekteres med tanke på ferdigstilling i 2024-2025. Det skal bygges en kombinert videregående skole for til sammen 600 elever.

Utviklingen innen de ulike næringene skjer raskt og økonomiske konjunkturer vil påvirke samfunnets kompetansebehov. Befolkningsmønsteret kan endre seg, og elevenes søkning til videregående skole vil kunne være annerledes enn i dag når detaljplanleggingen av byggetrinn 2 gjennomføres. Vi må også ta høyde for nye nasjonale bestemmelser om fagtilbud og læreplaner. Det vil derfor kunne bli aktuelt med justeringer i antall klasser innen de aktuelle opplæringstilbudene og nye opplæringstilbud.

Ingen høringsinstanser har innvendinger mot disse utviklingsplanene.

Fra 2025 fram mot 2030 vil ikke ny videregående skole på Tangvall dekke hele behovet for nye elevplasser i Kristiansandsregionen. Det er imidlertid ledig kapasitet ved de videregående skolene i Kristiansand og Vennesla, og Kvadraturen skolesenter og Tangen videregående skole ønsker å styrke sitt læringsmiljø ved å tilføres flere klasser innen studiespesialiserende utdanningsprogram og Vågsbygd videregående skole melder at yrkesfaglige tilbud vil bedre mangfoldet ved skolen.

Etter planperioden 2015-2030 vil elevtallet fortsatt øke. Tilflytningen til Søgne og Songdalen blant annet som følge av ny E39, er uforutsigbar og det er derfor viktig at arealene som avsettes til ny skole gir rom for byggetrinn 3 når søkningen tilsier videre utbygging.

Erverv av nye arealer i tilknytning til videregående skoler i Kristiansand vurderes også ved aktuelle tilbud i markedet.

Arbeidet med planlegging av utvidelser og oppgradering i Lister og Kristiansandsregionen må ta hensyn til elevtallsveksten, kapasiteten til oppfølging av plan og byggearbeider og til fylkeskommunens vedtatte investeringsrammer.

Ut fra de konkrete behov vi kjenner ved de ulike opplæringsstedene foreslås det å prioritere tilbudet innen naturbruk ved Søgne videregående skole og endringene i Lister først. Mange høringsinstanser er opptatt av at prosessene i Lister gjennomføres så raskt som mulig. Det skal etableres to skoler med egen rektor og skoleledelse, bygg skal renoveres og det er behov for nybygg. Mange høringsinstanser er opptatt av at opplæringen på Lista forsetter som nå fram til studiestedet kan flytte samlet. Flere anmoder om at det etableres to skoler fra skoleåret 2016-2017. Det vurderes hvilke tilbud som kan flyttes uten vesentlig ombygging på de fire opplæringsstedene og når dette bør skje. Forslagene legges fram for politisk behandling i forbindelse med tilbudsstruktursaken i oktober 2015.

Oppgradering av lokalitetene for mat og restaurantfag ved filial Kvinesdal starter umiddelbart og gjennomføres så raskt det lar seg gjøre. Planlegging av nybygg ved Eilert Sundt vgs. prioriteres slik at aktuelle tilbud ved Lista vgs. kan etableres der de skal så snart dette er praktisk mulig.

	2015-2018	2019-2022	2023-2027	2028-2030
PLANLEGGING	Tangvall 1 Søgnetunet Eilert Sundt Lyngdal Kvinesdal Flekkefjord	Tangvall 2 Utvidelse av elevplasser i Kristiansand og Vennesla	Utvidelse av elevplasser i Kristiansand og Vennesla	Utvidelse for ny elevtallsvekst neste planperiode
BYGG	Tangvall 1 Søgnetunet Eilert Sundt Lyngdal Kvinesdal Flekkefjord	Tangvall 1 Eilert Sundt Flekkefjord	Tangvall 2 Tilpasning for nye elevplasser i Kristiansand og Vennesla	Tilpasning for nye elevplasser i Kristiansand og Vennesla

Økonomiske konsekvenser

Drifts- og investeringskostnader legges til grunn for beregning av de planlagte tiltakene. Arbeidet med disse beregningene kan starte når en nå ser hvilke klasser som skal være på hvert opplæringssted. Ulike utdanningsprogram koster forskjellig, og måten vi organiserer opplæringen på er avgjørende for driftskostnadene. De foreslåtte endringene vil føre til bedre utnyttelse av midlene fordi opplæringstilbud som samles på ett sted vil føre til bedre utnyttelse av elevplassene i hver klasse. Lærarlønnen er den samme om læreren underviser 8 eller 15 elever på yrkesfag eller har for eksempel 21 eller 30 elever i studieforberedende klasser. Utstyr til opplæringen vil også utnyttes bedre når flere elever benytter samme utstyr. Administrasjons- og ledelsesressursen, merkantile funksjoner, bibliotek og IKT vil kunne utnyttes bedre ved færre opplæringssteder. Vi viser til beregninger i høringsnotatet for Skolebruksplan for Vest-Agderskolen frem mot 2030. Ved to skoler med fire opplæringssteder i Lister, vil en kunne forvente effektiviseringsgevinst ved bedre oppfylging i klassene, bedre utnyttelse av bygg og utstyr, mer effektiv ledelsesstruktur og innsparing når bygningene på Lista fraflyttes.

Investeringsrammen i inneværende økonomiplanperiode:

2015	2016	2017	2018	SUM
50 mill	60 mill	100 mill	100 mill	310 mill

Investeringsrammen er kun et uttrykk for hvilke beløp som er mulig å realisere i de enkelte årene og ikke en konkret investeringsplan. Økonomiplanen rulleres hvert år, først gjennom innspill av strategisk karakter, som behandles politisk før sommerferien hvert år. Videre fylkesrådmannens forslag til økonomiplan med politisk behandling før jul hvert år. Det nedsettes flere arbeidsgrupper som skal utarbeide konkrete forslag om organisering, utbygging og oppgradering. Resultatene av dette planleggingsarbeidet vil danne grunnlag for nye arealberegninger og kostnadsmessige vurderinger.

I det videre prosjektarbeidet vil skolens ansatte, sammen med arkitekter, rådgivere og skoleeier ytterligere detaljere hva som skal bygges. Først et rom- og funksjonsprogram, så et skisseprosjekt med påfølgende forprosjekt og til slutt detaljprosjektering og bygging. Mellom hver fase fremmes det en politisk sak, hvor løsninger og budsjetter presenteres. Dette danner igjen grunnlag for den årlige rulleringen av økonomiplanen. Etter hvert som planarbeidet konkretiseres vil en komme tilbake med forslag til økonomiske prioriteringer.

I Søgne og Farsund er en rask avklaring av tomtespørsmålet viktig. Dette arbeidet pågår i samarbeid med de respektive kommuner.

Arbeidet som er foreslått gjennomført i økonomiplanperioden 2015-2018, planlegges realisert innenfor overnevnte investeringsramme. Ytterlig ny- og ombygg etter 2018 forutsetter en økt investeringsramme.

Vedlegg
Høringsuttalelser
Oppsummering av høringsuttalelser

Kristiansand, 3. mars 2015

Arly Hauge
Fylkesutdanningssjef